Dvojna številka - Cena 40 lir

Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. post. - II Gruppo

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava: Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poduredništvo: Trst, Vicolo delle Rose štev. 7

Cena: Posamezna štev. L 25
Naročnina: Mesečno L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Leto VIII. - Štev. 13 | Gorica - 29. marca 1956 - Trst | Izhaja vsak četrtek

VSTAJENJE

Kako času primerno praznujemo veliko noč v začetku pomladi, ko se vsa narava iz dolgega zimskega spanja prebuja k novemu življenju, kakor bi nam hotela pokazati, da se moramo tudi mi zdramiti iz spanja greha, verske lenobe, mlačnosti ali brezbrižnosti k novemu, nadnaravnemu življenju milosti, postrgati — kakor pravi sveti Pavel — star kvas, da bomo novo testo, vredni z Odrešenikovim vstajenjem, ki je praznik zmage življenja nad smrtjo, resnice nad zmoto in lažjo, svetlobe nad temo, pravice nad krivico, praznovati tudi naše duhovno vstajenje iz greha k novemu božjemu človeku.

Pred vsakim večjim praznikom je Cerkev postavila dan posta in vigilijo. V prvih stoletjih krščanstva so verniki vso noč prebili v katakombah in pozneje v cerkvah ter se z molitvijo, petjem in premišljevanjem pripravljali na praznik. Za velikonočni praznk je pa Cerkev ukazala kar 40 dni posta, v spomin na 40-danski post Gospodov, da bi imeli vsi dovolj časa in priložnosti, se s postom, pokoro, molitvijo, samozatajevanjem, dobrimi deli, najbolj pa s temeljito dobro spovedjo pripraviti na vstajenje, poroštvo naše vere in upanja v prihodnje posmrtno življenje.

Pred vstajenjem je pa — Kalvarija, pred veliko nedeljo je — veliki petek.

Odrešenik je v velikih bolečinah nesel svoj križ potrpežljivo po trnjevi poti na Kalvarijo, kjer je v groznih mukah umrl za naše odrešenje. Pokazal nam je, kod in kako moramo nositi svoj križ, da postanemo tudi mi v vstajenju njemu podobni.

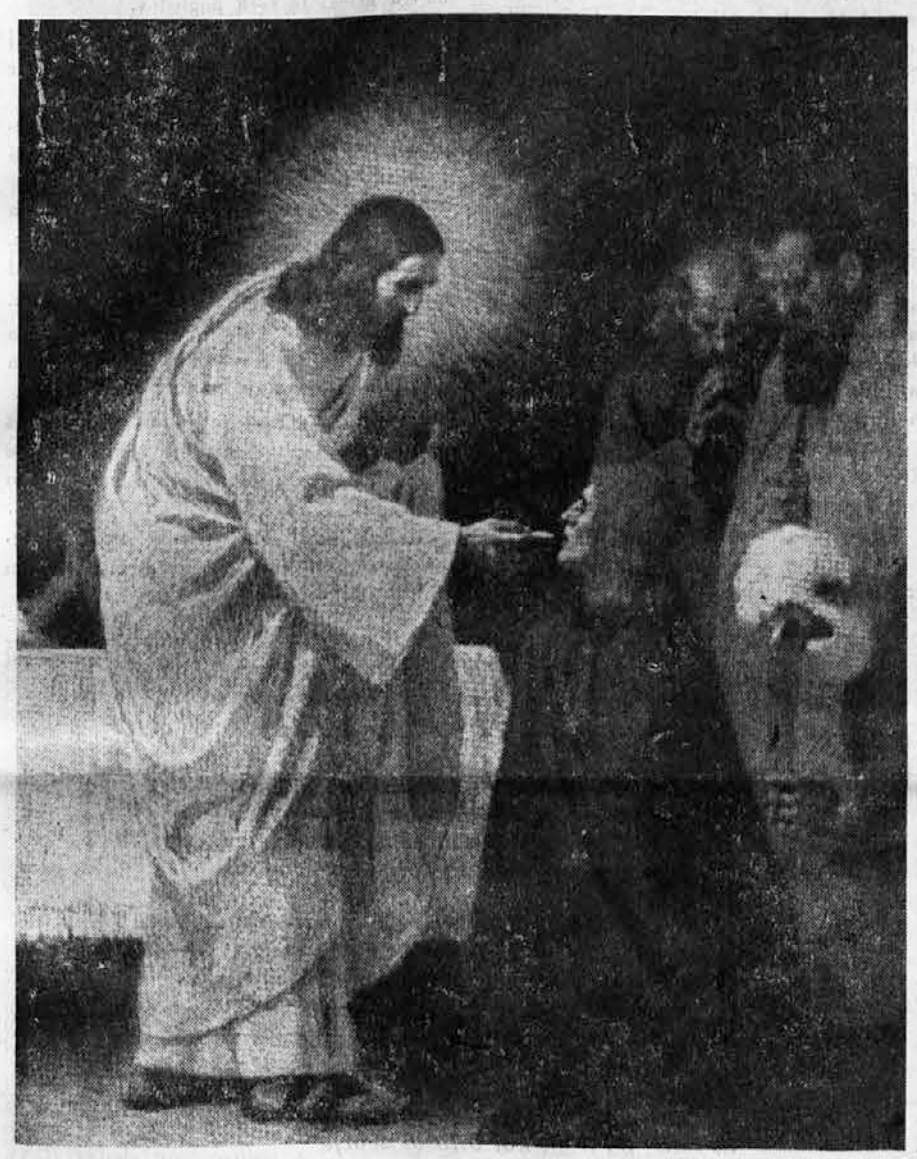

Vsak človek ima svoj križ, večjega ali manjšega, težjega ali lažjega, kateremu se ni mogoče ubraniti, mora ga nositi. Vprašanje je le, kako ga nosi: potrpežljivo, vdan v voljo božjo, z zaupanjem v božje usmiljenje in pravičnost, ali pa nepotrpežljivo in z jezo, ker se ga ne more otresti. — So tudi taki trenutki, ko človek omaguje pod njegovo težo; ne najde nikjer trdne opore in mu zginja iskrica upanja. V takih hipih se moramo ozirati na križ, znamenje našega odrešenja in tudi zagotovilo naše zmage. Tudi mi bomo premagali vse težave, če bomo z zaupanjem gledali na Njega, ki pravi: »Ne bojte se, jaz sem svet premagal.«

Zato je velika noč tudi praznik veselja. »Aleluja« poje Cerkev po vsaki molitvi, »aleluja« se razlega ves velikonočni čas. Veselimo se Kristusovega vstajenja in našega vstajenja iz groba grehov, kakor so se veselili prvi kristjani — krščeni v noči od velike sobote na nedeljo — vstajenje iz teme poganstva k luči vere in resnice, kakor so se veselili mučenci, katerim je pogled na vstalega Kristusa dajal moč vztrajnosti do zadnjega zdihljaja.

R. L.

Vesele in blagoslovljene velikonočne praznike želita vsem sotrudnikom, bralcem in prijateljem

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Velika nedelja

Priroda, kje li skrivaš plašč svečani?
Ne slišiš pesmi velike nedelje?
Zahvala vre iz nje, vrisk in veselje . . .
Prisluhni v sveti dan, ne stoj ob strani!

Gospod nebes in zemlje zmago svojo
praznuje poln moči in veličasti —
še križ ves svet v Njegovi je oblasti,
ki je na Golgoto grenil mu hojo.

En sam je spev Gospodovo vstajenje!
Kot rože rdeče se bleste mu rane . . .
Pred nami poveličan gre v življenje.

Naj v srca naša razboljena kane
krvi Njegove kaplja v odrešenje,
da bodo krivde nam po njej oprane.

Ljubka Šorli

Odločno svarilo

Skupno pastirsko pismo angleških škofov

ki so ga prebrali na tiho nedeljo po vseh angleških cerkvah in kapelah.

*

Nameravani obisk vladarjev Sovjetske Rusije nam nudi priliko, da ponavljamo poziv sv. očeta za molitve za Cerkev molka. Ni naš namen, da bi razpravljali o zaželjenosti povabila. Ni naša zadeva, da bi se spraševali o nagibih naših državnikov, ki gotovo iskreno mislijo, da delajo za mirovno stvar. Katoliški državljani skupno z vsemi, ki so dobre volje, odobravajo in podpirajo vsak resnični poskus za širjenje pravičnega miru in za preprečitev vojne.

Vendar moramo javno izjaviti milijonom kristjanov, ki trpijo preganjanje v vzhodni Evropi in na Daljnem Vzhodu, da gostoljubnost, ki jo naša dežela nudi sovražnikom Cerkve, ne pomeni, da mi prizanašamo brezbožni politiki. V naši deželi in splošno na zapadu so ljudje svobodni, da časte Boga po svojih verah. Popolnoma se zavedamo strpnosti, s katero se postopa s člani verskih manjšin v Veliki Britaniji, kjer možje in žene ne izpostavljajo v nevarnost svojega življenja in svoje svobode, če žive po svoji veri. Ko živimo v varnosti, bi mogli pozabiti na naše trpeče brate, zato vas prosimo, da se spomnite na svojo dolžnost, da molite za tiste, za katere je težko ali nemogoče živeti po veri.

So ljudje, ki vam bodo dejali, da je popolna svoboda vere v sovjetskih deželah. Ne verjemite jim! Za komuniste je lahko, da kažejo na sovjetske zakone in navajajo jamstva za versko svobodo. Svoboda ni v tem, kar je napisano, ampak v tem, kar se izvaja. V vseh deželah, kjer so komunisti na oblasti, je Kristusova Cerkev v verigah. Preganjanje je včasih zvito in prikrito, včasih odkrito in divje. Povsod je neusmiljeno.

Govorimo o tem, o čemer vemo. Na Poljskem, Češkoslovaškem, v Jugoslaviji, na Madžarskem, v Romuniji, Bolgariji, Latviji, Estoniji, na Litvanskem in v Ukrajini — da ne omenjamo Vzhodne Nemčje in Daljnega Vzhoda — so duhovniki po ječah. Duhovniki, redovniki, redovnice in vodilni laiki so zaprti brez vzroka in so kaznovani po narejenih procesih. Napadajo katoliške šole, bolnišnice in sirotišnice. Svoboda govora je zatrta. Najmanjši protest proti krivicam se smatra za izdajstvo. Zato je papež označil Cerkev po teh krajih za Cerkev molka.

Nam pa ni treba molčati. Imamo dolžnost do Boga in do božjih otrok v sužnosti, da javno spregovorimo. V prihodnjih tednih bosta tisk in radio govorila narodom vzhodne Evrope o prijaznem sprejemu božjih sovražnikov v tej krščanski deželi. V tolažbo jim bo, če bodo slišali — in slišali bodo — da so katoličani dvignili svoj glas v njihovo obrambo. Papež je opozoril svet, da prava koeksistenca med borbenimi brezbožniki in verniki ni mogoča. Oni skušajo uničiti Cerkev božjo. Mi jih nočemo uničiti, ampak izpreobrniti h Kristusu, ki so ga zavrgli. Naše besede niso besede vojne, ampak miru. Mi jih nočemo pridobiti z orožjem, ampak z mečem duha, ki je božja beseda.

Vlada se je odločila, da izvrši to povabilo v upanju, da bi obisk sovjetskih vladarjev v našo deželo povečal medsebojno razumevanje. Mi pa upamo, da bodo člani parlamenta pritiskali na vlado, da bo povedala svojim gostom, kako naša dežela zavrača versko preganjanje. Dejstva so strašna in nesporna. Sovjetski rekord zadnjih deset let je brez primere. Naj se naša vlada ne umakne pod izgovorom diplomatske vljudnosti, da ne bi jasno povedala stališča britanskih državljanov. Pravičnost in ljubezen zahtevata, da nimajo obzirov.

Nadškofje in škofje Anglije in Walesa pozivamo svoje drage vernike, da se vedejo dostojanstveno in zadržano med obiskom sovjetskih vladarjev. Vabimo vernike, da na belo nedeljo 8. aprila priredijo dan molitve in jim priporočamo, da prejmejo sv. obhajilo. Kjerkoli je to mogoče, naj bo Najsvetejše izpostavljeno po cerkvah in kapelah od zadnje maše do večerne pobožnosti. Na kolenih pred sv. Rešnjim Telesom prosite odpuščanja za Kristusove sovražnike, kakor je On prosil s križa. Prosite našega Gospoda in njegovo mater Marijo, da tolaži in krepi tiste, ki trpe preganjanje. Tako naj bi bodoči dogodki, ki bodo neizogibno vznemirjali in spravljali v zadrego vse kristjane, po božji milosti pokazali na vir upanja in poguma tistim, ki žive v senci križa.

Naši pirhi

Kako se mi vsi ob radostnih velikonočnih praznikih veselimo ljubkih pisanih pirhov, ki so zlasti za mladino nekak bistven del najveličastnejših dni v cerkvenem letu. A malokdo si pa zastavi vprašanje: »Kaj prispodabljajo pirhi? Zakaj ravno o veliki noči ljubka rdeča jajčka?« Odgovor je kratek: v nobeni stvari ni prispodoba vstajenja tako jasno začrtana kakor v jajcu. Velikonočna misel v njeni čudoviti celoti, velikonočna poslanica in velikonočna vera, ima v jajcu izrazit in točen odsvit.

Jezus spi smrtno spanje v Arimatejevem skalnatem grobu. Bo li vstal, kakor je napovedal ali pa bo molčeči grob ohranil bledega mrliča?... Tako spi v jajcu bodoči ptiček, ki potem zdrobi trdo lupino in vzide živ iz nje. Tako je jajce znanilec vstajenja. Ko držiš jajce v roki, vidiš samo trdo, zunanjo lupino, vendar si trdno prepričan, da spi v njem ptiček, ki se bo ob svojem času vzpel živ iz notranjosti. In vsa naša krščanska vera korenini v resničnem Kristusovem vstajenju. »Če Kristus ni vstal, potem je brezplodno naše učenje in prazna je tudi vaša vera.« piše sv. Pavel Korinčanom.

MAKSIM GASPARI

Velikonočni pirhi

Spomini na veliki teden v Barceloni

Več velikih tednov in velikih noči sem preživel v Barceloni. Morda bo bralce »Katoliškega glasu« zanimalo, kako Španci v tem delu iberskega polotoka doživljajo skrivnosti velikega tedna. Vsekakor vse drugače kot doma pri nas. Z novimi obredi se bo urnik obredov premaknil, gotovo pa ne bodo opustili navad, ki so tako zasidrane v ljudstvu. Brez njih bi ne bilo zanje velike noči. Njihove navade kažejo vero španskega ljudstva in pa željo, da bi veliko noč kar najlepše doživljali.

VELIKI ČETRTEK

Ko so dopoldne v barcelonskih cerkvah utihnili zvonovi, se je vse mesto zavilo v mir in žalost: kinodvorane so zaprli, gledališča so prekinila s svojimi predstavami, radio je utihnil, avtomobili so se ustavili, le tu pa tam si videl kak »taxi« in nekaj tramvajev na najvažnejših progah. Vsakdanji ropot je prenehal in velemesto se je zdelo kot ogromno svetišče v svoji skrivnostni tihoti.

V prvih popoldanskih urah so se začeli obiski božjih grobov. Stara navada določa, da mora vsak kristjan obiskati ta dan sedem različnih cerkva. Pred cerkvami so se zbirale zato dolge vrste vernikov in policija je vzdrževala red. Obiski so se nadaljevali pozno v noč.

VELIKI PETEK

Nad mestom je vladal mir, le pomladno petje ptic se je oglašalo, kot bi pele žalostinke trpečemu in umrlemu Kristusu. S hriba za mestom, Tibidabo, so se videle po barcelonskih ulicah procesije, ki so se počasi pomikale in molile križev pot ali pa pele spokorne psalme. Na tisoče in tisoče se jih je udeleževalo. Po križevem potu so množice napolnile cerkve, da so prisostvovale sv. obredom.

Popoldne je bilo zopet vse mesto živo. Pred katedralo se je zbrala ogromna množica ljudi, ki je pričakovala, da izpostavijo lepantskega Kristusa, to je križ, ki ga je imela na brodovju mornarica v bitki pri Lepantu, ko je porazila Turke. O njem pripovedujejo, da se je takrat Kristus s križa premaknil, da se je izognil turški krogli. Po lepantski bitki so križ prenesli v Barcelono, kjer se hrani že dolga stoletja od 1571.

PROCESIJA

Ob 3. uri pop. se je začela pridiga o sedmih Jezusovih besedah na križu, ki jo je prenašala tudi barcelonska radijska postaja. Po govoru je vse ljudstvo pelo vero. Nato se je vršilo češčenje Jezusovih ran.

V Barceloni je še posebno razgibala množice procesija velikega petka, ki je začela okrog šeste ure zvečer. Sedeži postavljeni ob ulicah, kjer se je pomikala procesija, so bili že v četrtek zjutraj vsi oddani. Na stotisoče ljudi je bilo že več ur pred začetkom procesije zbranih ob širokih ulicah, okna in balkoni hiš pa lepo okrašeni.

Procesijo je otvoril križ, takoj za njim godba mestne policije na konjih. Nato je šla kohorta rimskih vojakov v kratkih tunikah in sandalih, s svetlo čelado na glavi, v rokah pa ščit in kopje. Za temi je šla v tristopih v krasnih uniformah civilna godba in nato nad tisoč žensk z gorečimi svečami v rokah. Bile so povečini bose, črna ruta pa jim je pokrivala glavo in obraz. Sledil je del procesije, ki je naredil močan vtis: 462 spokornic v tristopih. Odete so bile v črne plašče, obraz so imele zakrit, bose, s svečami v rokah, nekatere z verigami na rokah in nogah, druge s križem na rami in zopet druge z dvignjenimi rokami in to skozi štiri ure, ker procesija je trajala prav toliko časa. Vso to pokoro delajo v zahvalo za kako prejeto milost ali pa da izpolnijo kako zaobljubo.

RAZNI PRIZORI

Po tem delu procesije so sledili prizori iz Jezusovega življenja in trpljenja. To so kipi Kristusa, apostolov in Matere božje v naravni velikosti, ki jih nosijo ali pa vozijo na vozovih. Ker se ta procesija imenuje »procesiòn de la buena muerte« (procesija srečne smrti), je prvi prizor predstavljal Brezmadežno in človeka na smrtni postelji, ki mu stoji ob strani duhovnik. Ves voz je bil okrašen z rožami in lučmi. Ob straneh je spremljalo voz 40 mož, oblečenih v dolge tunike, tako, da so se jim videle le oči. Tudi za tem prizorom je bila godba, za njo pa prizor, ki je predstavljal Kristusa v duševnem trpljenju na Oljski gori. Dva apostola sta spala na tleh, Kristus je molil, angel ga je tolažil in za angelom je bilo oljčno drevo. Ta prizor je spremljalo 70 mož v črnih haljah z modrim prtom na glavi in z bakljo v rokah. Za tem prizorom je sledila druga rimska četa s štirimi zastavami. Vojaki so bili v oklepih s čelado na glavi in z meči ob bokih in za njimi zopet godba in zopet četa 20 vojakov z dolgimi sulicami, ki so se ob zvoku trobent korakoma križali.

Sledil je prizor, ki je predstavljal Kristusa odetega v škrlatni plašč s trnjevo krono na glavi; spremljali so ga člani španskega rdečega križa. Za njimi je prišla zopet vojaška godba 65 mož in nato prizor srečanja Veronike s Kristusom. S križem obložen Kristus, ob njem vojak in dve ženski, izmed katerih ena drži v rokah prt z odtisom obličja. Ob vozu zopet 40 mož, oblečenih v bele halje — člani Katoliške akcije. Sledil je prizor Simona iz Cirene, ki pomaga Kristusu nesti križ. Na odru je stal Kristus s križem, ob njem Simon, ki mu pomaga, vojak in nekaj žensk. Ob straneh 35 bosonogih karmeličanov. Za njimi člani kongregacije Kristusove Krvi, zopet druga godba mestne policije, zastopniki mestnih čuvajev in občinska godba.

POGLED NA JERUZALEM Z OLJSKE GORE

SPOKORNIKI

Kar je sledilo je napravilo zopet name in na vse globok vtis. Prišla je skupina spokornikov črno oblečenih, bosih, z zakritimi obrazi. Nekateri so vleklí za seboj nad 10 metrov dolge verige, ki so jih imeli pritrjene na rokah in nogah, drugi pa so nosili težke križe. Videl sem moža, ki se je počasi pomikal obložen z 10 m dolgim in 4 m širokim križem, ki je tehtal, — kot sem pozneje zvedel — 100 kg, mož bos, pokrit in to skozi 4 ure. Prosil je bil namreč Boga milosti in se zaobljubil, da bo skozi 4 leta zaporedoma nosil na veliki petek težak križ, če mu Bog milost nakloni.

Po tem delu procesije pa je med ljudmi ob ulici kar zašumelo, bližal se je lepantski Kristus na križu. Osem mož ga je nosilo in ob njem mu je delalo častno stražo še 40 mož. Pet metrov visoko nad množico se je dvigal, in verno ljudstvo je pokleklo ob njem. Nato zopet godba in za njo na tisoče in tisoče mož in fantov. Ta prizor je bil res nekaj veličastnega. Vsi globoko zbrani so se res obnašali primerno velikemu petku. Med možmi pa prizor Kristusa, ležečega v grobu. Za možmi je šla skupina španske mornarice in za njo prizor »Kristus v Emavsu«. Kristus sedi za mizo, v rokah drži kruh; ob njem pa sta dva učenca. Ob vozu je šlo 50 mož v črno-modrih oblačilih. Nato še voz z relikvijo trnja iz Kristusove krone, pred katero je ljudstvo poklekovalo, ko so jo mimo peljali. In še voz s kipom žalostne M. B. ves v cvetju in lučkah. Pred tem kipom se je na določenem mestu vrglo na kolena mlado dekle in ob molku neštete množice zapelo s srebrno čistim glasom pesem »saeto« na čast žalostni M. B. Nato so šle cerkvene, civilne in vojaške oblasti in za njimi še množica.

Res veličastna procesija, ki zajame vse mesto, ki hoče pokazati svojo vero in svojo hvaležnost za odrešilno smrt Kristusovo na križu.

VELIKA SOBOTA

Ko so v stolnici zazvonili zvonovi je vse mesto oživelo. Radio je začel oddajo s pozdravom: »Poslušalci, Kristus je vstal!« in je nadaljeval z veselo glasbo. Oglasili so se nato zvonovi po vseh številnih mestnih cerkvah, avtomobili in motorji pa so trobili neprestano nekaj minut. Otroci so čakali prvih zvokov zvonov na balkonih z aluminijevimi krožniki in pokrivači, da so začeli z njimi tolči ter se lahko pridružili prvemu naznanilu velike noči. Vse je imelo le en namen: potrditi vero v Kristusovo vstajenje.

*

To, kar sem na lastne oči videl, sem popisal. Navade v Barceloni pričajo, kako vsako ljudstvo po svoje doživlja največji praznik krščanstva. Temeljne resnice so tudi v navadah povsod iste, le okvir se spreminja, krajem in značaju ljudstva primerno.

X

ZORA PIŠČANČEVA:

Izgubljeni sin

Že od daleč jo je zagledal na mandriji. Bolj zaslutil je, kakor pa spoznal — to je mati. Globoko sključena je pobirala zelenjavo, ki jo bo jutri zarana nesla v mesto na prodaj. Ivana je zagrabilo za grlo, da bi najraje zakričal. Pekoči očitek je bil hujši od smrti.

Mrzla burja se je v sunkih zaganjala preko mandrije in neusmiljeno žgala še zadnje življenje, kateremu je dolga zima prizanesla. Puste, sive kepe zemlje so čakale nove setve.

... Zemlja te ne bo nikdar razočarala, mati, veliko ali malo, dala ti bo vse, jaz pa sem ti v srcu umoril še zadnje upanje... je z grenkobo doumel in se po razorani njivi bližal materi.

Že od daleč je slišal, kako je zdihovala. Izpod temne rute so ji padali na obraz prezgodaj osiveli lasje, lica so ji bila zardela od mrzle burje in roke, ah, tiste roke! temnoplave od mraza in ozeblin so naglo drsele preko »lehe« radiča. Košara poleg nje je bila le na pol napolnjena in na zemljo je že padal mrak.

»Mati!« Narahlo jo je poklical.

Zdrznila se je, popravila si lase, ki so ji padali preko obraza, in ga pogledala. V enem samem trenutku je Ivan spoznal, da je mati doumela. Gledala ga je sprva začudeno, z narahlo odprtimi usti, nato ji je preko obraza šinila senca grenkega spoznanja:

»Vrnil si se, torej si skončal?«

Dobro je vedel, kaj misli.

»Da, mati, skončal sem!«

Hotel je zakričati besede, ki bi mu morda prinesle odpuščanje, a ni mogel, prevelik se mu je zdel njegov greh spričo materinega trpljenja.

»Pojdi v hišo, takoj bom gotova in pridem za teboj.«

»Ali je oče doma?« je boječe vprašal.

»Da, doma je,« je kratko odgovorila in se sklonila k svojemu delu. Še bednejša se mu je zdela, skoro v zemljo se pogrezajoča v svoji bolesti. S počasnimi koraki se je oddaljil do konca njive, tam se je naslonil na zid, da počaka mater. Sam si ni upal pred očeta.

»O, Kristus nebeški, vrnil se je,« se je trgalo iz materinega srca, »skončal je, skončal za vedno... izprijeni študent... izgubljeni sin...«

Solze so ji kapljale iz oči, močile ji ozeble roke in se izgubljale v presušeni grudi.

Prvemu razočaranju je sledilo sedaj drugo, še bridkejše.

Ko je pred osmimi leti nastopil pot učenosti, je mati pogumno sprejela nase težki križ: delala bom in garala, pa četudi do onemoglosti, samo da bo naš Ivan »gospod«... Zgodnja ura jo je že našla na cesti, ko je z jerbasom na glavi hitela proti mestu, v burji in dežju, v soncu in viharju, dan za dnem, leto za letom. Nakupila je najpotrebnejše za dom, od ust si je pritrgala, da je kakšno liro shranila za Ivana, ki bo »gospod«... Pa končal je gimnazijo in v njeno svetlo upanje je padlo prvo grenko razočaranje.

»Mati, ne bodite hudi, a spoznal sem, da ne smem v semenišče, nisem poklican. V Padovo bi šel rad študirat.«

Nič ni rekla takrat mati, le solza se ji je potočila po razoranem licu, v srce pa je zasekala globoka rana.

In zopet je delala, od naporov in prečutih noči že vsa izgarana. Za Ivanom je v hiši še šest otrok...

Tudi Gabrijan bi rad študiral. Na jesen ji je dejal: »Mati, pošljite me v šole, gospod bi rad postal, namesto Ivana.« Takrat je oče povzdignil svoj glas in dejal: »Naša mandrija ne more vzdrževati dveh študentov. Počakaj, da Ivan skonča...«

»...In Ivan je skončal...« je še iz globlje zasekane rane kapljala srčna kri... »le kako je do tega prišlo? Ali nisem k tebi molila, o Mati sedem žalosti, ali ga nisem tebi izročala vsak dan...?«

»... Da, mati«,... je sinova misel doumela materino... »molila si, zame delala in garala, a jaz sem te izdal kot Judež svojega Odrešenika. Na robu prepada sem že bil... saj slutiš, mati, ono noč... pa me je tvoja molitev rešila. — Ti svetnica...!«

Tam za morjem je nebo krvavo zažarelo. Rožnata zarja je prepregla nebo, nato se polagoma razgubila v pusto sivino.

»Prav kakor tvoje sanje, mati!«

S sklonjeno glavo se je preko mandrije vračala proti domu. Ta večer je bil koš dvakrat pretežek, kot da bi v njem nosila vse svoje solze in vzdihe. Šele ko je bila tik njega, ga je zapazila. Od solz vnete oči so ga sočutno gledale:

»Še si tukaj, premrazil se boš in lačen si gotovo.«

»Dajte sem, mati,« ji je vzel košaro in počasi kot grešnik odtaval za njo.

Vsi so bili zbrani krog mize, ko sta vstopila. Pred vsakim se je kadil krožnik močnika.

— Večerja ubogih za ceno tvojega študiranja — je Ivana zabodlo v srce. Z olajšanim vzdihom so vsi sprejeli mater, kajti bili so že lačni.

Tedaj pa je njihov pogled obstal na Ivanu. Roke, ki so že držale žlice, so se kar same povesile, preplašeni pogledi mlajših bratov in sester so zastrmeli vanj. Zaslutili so, da to ni navadna vrnitev.

»Kaj pa je s teboj?« je tedaj trdo udaril v molk strogi očetov glas.

»Zakaj si se vrnil?«

Ivanu je rdečica udarila v posinela lica, pogledi vseh so ga prebadali kot ognjene puščice.

»V Padovo se ne vrnem več,« je s čudno zamolklim glasom povedal.

»Zakaj?« je glasno pobegaval očetov glas po temni kuhinji in v podvojenih odmevih kričal iz vseh pogledov.

»Ker... sem ves denar zapravil... in študij opustil,« je Ivan dokončal, kakor da iz živega srca trga besede.

»A, tako!« je bil oče kratek. »Sedaj sedi in jej, jutri boš prijel za lopato in mi pomagal prekopati njive.«

Mati je z vzdihom porinila pred sina svoj krožnik in se umaknila k ognjišču.

Ivan je mehanično ubogal. Sedel je med svoje in sklonil glavo nizko nad krožnik.

Skozi tuljenje burje se je slišalo samo škrtanje žlic ob oškrbljene krožnike in pritajeno zdihovanje matere ob ognju.

Od časa do časa je planil veter skozi očrneli dimnik; plamen na ognjišču se je plaho potajil, nato zagorel še z večjim zubljem.

Mati je skozi solze strmela v ogenj, njena brezmejna ljubezen je že našla v srcu besede odpuščanja.

VELIKI PETEK

Od groze vzdrhteli so nemi zvonovi,
ko raglje začul se turobni ropot:
Brez sveč in brez cvetja so mize oltarjev.
Na Golgoto vije se tolpe sprevod.

Tam Krist Nazareški, od rabljev izmučen,
v mukah brezmejnih na križu visi.
Tam Jagnje nedolžno za greh naš umira,
da teme nas reši, prelilo je Kri . . .

— — — — — — — — — — — — —

Turobno spet bije kladivo na raglji,
presunja z ropotom zemljo in nebo
in tolče po lesu, kot bilo bi žeblje
v ude presvete — v Njegovo Telo . . .

Tugomir

Izza preteklih dni . . .

63 let od tega je župnik vasi X v okolici Trsta napisal takole v svojem letnem poročilu:

»... napredek pri odraslih kakor pri neodraslih večidel neugoden, da, celo slab in vzrok tega je neredno obiskovanje službe božje poleti radi vročine, pozimi radi mraza, večidel leta radi paše: tudi klatenje, razveseljevanje, igre, popivanje odvrača mnoge od službe božje. Moralno stanje je vedno slabše, malo je posluha, malo delavnosti, malo varčnosti, malo sramežljivosti; mnogo pa prevzetnosti v obnašanju, zapravljivosti, pijanosti, kregov, tudi pretepov, jeze, nevoščljivosti, nečistosti, nesramnosti, ponočevanja, tatvine, grdega preklinjevanja, golfije itd.«

Kako bi pa danes moral napisati dušni pastir o svoji čredi? Morda kaj boljše? V nekaterih stvareh so se ljudje zboljšali. Niso več tako podivjani, da bi se tolkli, tožarili, med mlajšimi ni opaziti pijančevanja, ker ima mladina dosti druge zabave tudi po malih vaseh ali vsaj ima skoraj vsak fant možnost, da se ob nedeljah umakne domači brezdelnosti in dolgočasnosti s svojo vespo, motorjem ali celo z avtomobilom. V bistvu smo pa tam kakor pred 63 leti ali na slabšem: ljudi je zajel val materializma, uživaželjnosti in, kar je še hujše, val brezverstva ali verske brezbrižnosti.

Kakršno drevo, takšen sad. Slabo drevo, slab sad. Če je bilo versko in vzporedno z verskim moralno stanje slabo pred 63 leti, ni mogoče pričakovati kaj boljšega v letu 1956. Kje je glavni vzrok moralnega (k temu spada tudi narodnostnega) propadanja? Župnik te X vasi je prav zabeležil: neredno obiskovanje službe božje.

S službo božjo prizna človek svojega Stvarnika za Gospodarja življenja. Pri službi božji dobiva močne nagibe za bogoljubno življenje, od službe božje se vrača utrjen za boj proti slabemu nagnjenju, slabi družbi in hudemu duhu, domov gre navdušen za lepo življenje. Seveda, če je pri službi božji bil kot se spodobi: da se je zavedal svojega vzvišenega dejanja in je božjo besedo željno poslušal. In tako nedeljo za nedeljo, leta in leta, v mrazu in vročini, ko je paša in delo na polju, ko je ples ali igra v vasi, za pust in post. Tak človek — hočeš nočeš — postane značaj.

Starši! Vi ste drevesa! Kakršni ste vi, takšni bodo tudi vaši otroci. Če hočemo na Primorskem nov rod, trden, značajen, srečen kljub bojem in težavam, čaka v prvi vrsti starše visoka naloga, da ustvarijo tak rod. Kako? Prva pot in edina: redno zahajajte v cerkev. Oče in mati: oba v vsakem času in prilikah skupno. Otroci vam bodo sledili brez klicanja in nepotrebnih prošenj. Resno sprejmite nauke, svarila, priporočila svojih duhovnikov. Otroci vas gledajo z odprtimi očmi, pa naj imajo 5 ali 20 let. Vaš zgled jih vzgaja in utrjuje. Bolj zaslužnega dela za svoj narod ne morete storiti. Samo tako se lahko začne preporod. Vse drugo: dvorane, prosvetni delavci, časopisi, radio so le pripomočki, a ne temelj — skala za našo vztrajnost na tej lepi naši zemlji.

Slovanski narodi za sv. očeta

Kot je bilo napovedano, se je 15. marca vršila v cerkvi Marije Snežnice pred oltarjem Matere božje »Salus populi Romani«, ki je svetemu očetu tako priljubljena in pred katero je sam v življenju tolikokrat maševal, — proslava za svetega očeta zastopnikov vseh slovanskih narodov. V tem svetišču se neprestano moli za vse narode, ki so onstran železne zavese, da bi jim Bog dal po priprošnji M. B. moč in vztrajnost v veri. Prav v tej največji Marijini cerkvi so se zbrali zastopniki vseh slovanskih narodov, da so v svojem imenu in v imenu vseh slovanskih katoličanov pokazali svojo povezanost s Cerkvijo in svojo ljubezen do sv. očeta.

Pobožnost je bila v dveh obredih: latinskem in vzhodnem. Sv. mašo je daroval nadškof Jožef Gawlina, Poljak, ki je po evangeliju v lepem nagovoru posebno poudaril, da je papeštvo vogelni kamen prave Cerkve in da so slovanski narodi posebno poklicani, da po češčenju Marijinem pripeljejo ločene brate nazaj v pravo Cerkev.

Drugi del proslave, »moleben« imenovane, je vodil nadškof Bučko, vizitator ukrajinskih katoliških skupin na zapadu, ob asistenci bogoslovcev iz slov. zavodov v Rimu. Slike tega drugega dela proslave prinašamo v tej številki.

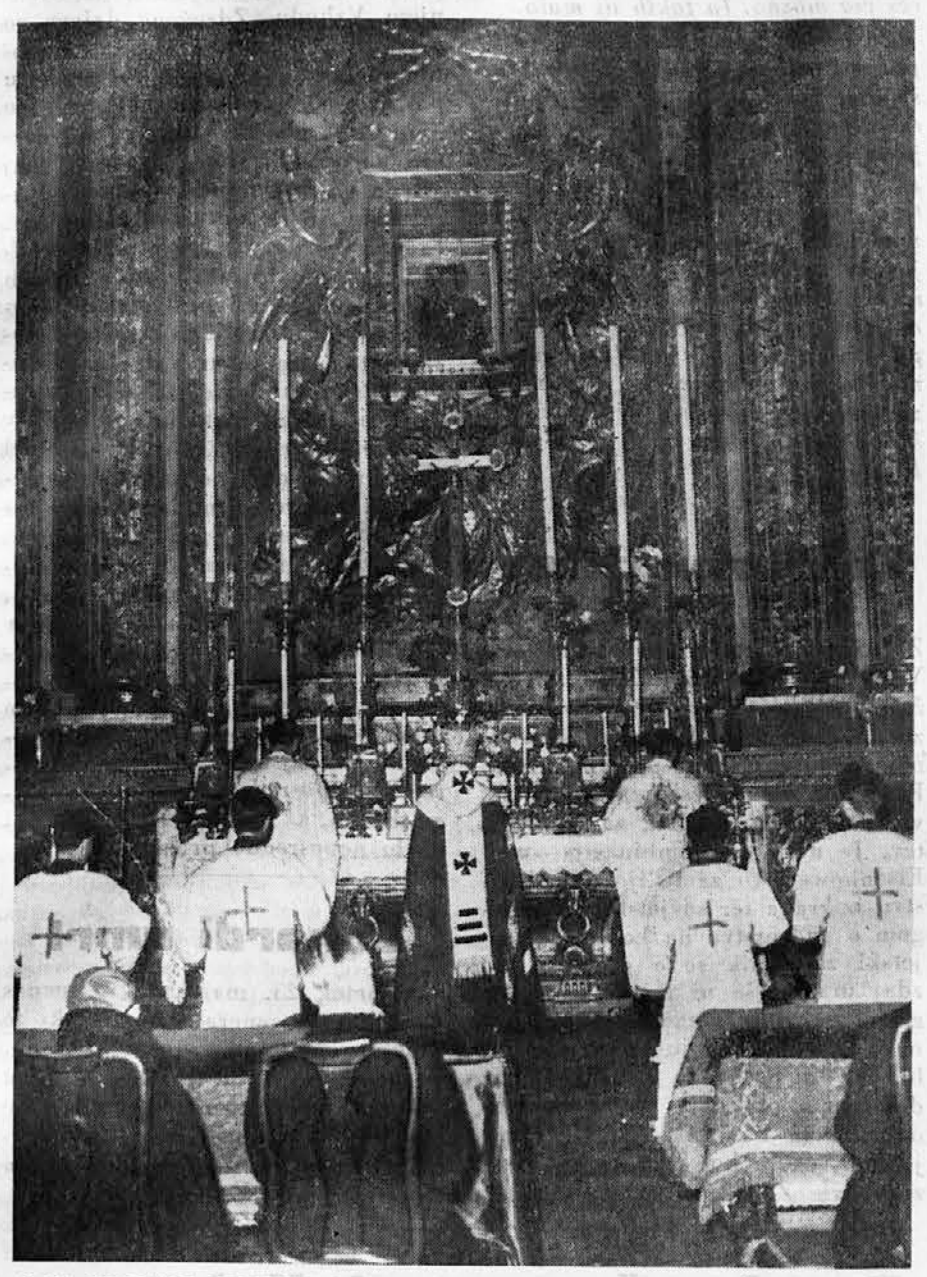

DAN MOLITVE RIMSKIH SLOVANOV V CERKVI MARIJE SNEŽNICE DNE 15. MARCA 1956 OB OSEMDESETLETNICI SV. OČETA. NADŠKOF IVAN BUČKO, APOST. VIZITATOR ZA UKRAJINSKE VERNIKE V EVROPI PRED OLTARJEM M. B. »SALUS POPULI ROMANI«.

Med slovanskimi pesmimi so zapeli gojenci ruskega zavoda tudi našo priljubljeno »Marija skoz življenje«. Med pobožnostjo so prebrali tudi pozdrav sv. očeta z apostolskim blagoslovom vsem slovanskim narodom.

Med navzočimi je bilo 7 škofov, med njimi ruski nadškof msgr. Aleksander Evreinov, ki živi v Rimu, nekdanji tržaški škof msgr. Fogar in drugi.

Slovence je zastopala lepa skupina s p. A. Prešernom na čelu, generalnim asistentom D. J. za slovanske narode.

Iz življenja Cerkve

VELIKI PETEK V NEMČIJI

Veliki petek je v Nemčiji velik praznik. Držijo ga katoličani in protestanti. Vsako delo se opusti, niti avtobusi ne vozijo. Vse trgovine so zaprte, kakor tudi kavarne in drugi lokali. Niti tobaka, znamk ali časopisov ni mogoče kupiti. Sploh praznujejo tudi druge nedelje in praznike bolj resno ko pri nas. Pred kratkim je izšla naredba, ki prepoveduje ob nedeljah in praznikih voziti z večjimi tovornimi avtomobili. Kaj takega bi bilo posebno bolj v južnih krajih Italije na mestu.

OČE DAMIJAN NA POTI K SVETNIŠTVU

Belgijski kardinal Van Roey je prejel od Kongregacije za obrede odobrenje, da sme pričeti apostolski proces za proglasitev k blaženim junaškega misijonarja patra Damijana Veusteur, ki ga mi poznamo pod imenom: Oče Damijan. Naš list je pred dvemi leti prinašal njegov življenjepis.

NOVOMAŠNIKI V KOELNU

Koelnski nadškof kardinal Frings je nedavno posvetil 32 novomašnikov. Po svečanem obredu je kardinal poudaril socialno odgovornost, ki jo imajo duhovniki v sedanji družbi, predvsem v delavskih, kmečkih in mladinskih vprašanjih.

BLAGOSLOV SV. OČETA

Na velikonočno nedeljo opoldne bo sveti oče po radiu podelil svoj blagoslov vesoljnemu svetu, s katerim je v zvezi popolni odpustek.

KRŠČANSTVO — PODLAGA ZDRUŽENE EVROPE

Jezuitski pater Wetter, bivši rektor ruskega zavoda v Rimu in univerzitetni profesor, je imel na univerzi v Bonnu v Nemčiji v prisotnosti številnih škofov in politikov predavanje o dialektičnem materializmu. Poudaril je, da ima Evropa sedaj priliko, da najde skupno podlago za obrambo človeških pravic in krščanskih tradicij proti komunizmu: ta podlaga bi bila edinost Evrope. Edinost Evrope pa mora sloneti na krščanstvu, ki je Evropi dalo kulturo in tradicijo, na katero je lahko ponosna. Samo združena v krščanskem idealizmu bo mogla Evropa premagati napačno idejo komunizma.

OLJČNA NEDELJA V RIMU IN V JERUZALEMU

Na oljčno nedeljo se je zbralo v Rimu ogromno število vernikov, ki so v baziliki sv. Petra prisostvovali procesiji z oljkami po novih liturgičnih obredih. Več kot 15.000 vernikov se je nato zbralo na trgu sv. Petra, kjer so z navdušenimi vzkliki pozdravili sv. očeta, ki se je opoldne prikazal na oknu svojega stanovanja.

V Jeruzalemu se je letos izvršila tradicionalna procesija oljčne nedelje pod strogim policijskim nadzorstvom. Oljčne veje je v baziliki Sv. groba blagoslovil patriarh msgr. Silvio Oddi. V Jeruzalem je prišlo za velikonočne praznike veliko število vernikov, zlasti iz Amerike in Evrope. Računajo jih na preko 10 tisoč.

SVOBODNE ŠOLE V EGIPTU

Po zadnjih državnih statistikah je v Egiptu 2000 svobodnih (nedržavnih) šol, v katerih je nad pol milijona učencev. Decembra preteklega leta je vlada izdala zakon, da morajo tudi v svobodnih šolah, torej tudi v krščanskih, poučevati koran (islamsko »sveto pismo«) gojence islamske vere. Doslej so za to skrbeli starši sami. Novi zakon stopi v veljavo oktobra tega leta.

PRIDIGE ZA BREZVERCE

Holandski pater Jelsma je zelo poznan zaradi svojih pridig v Haagu, ki so namenjene predvsem ljudem brez vere. Govori o obrambi svobode. Govor ima vsak petek in je v zvezi s petjem nekega zbora. Zadnji govor bo imel na veliki petek pod naslovom: svoboda do smrti.

V poletnih mesecih ima svoje govore vedno na prostem na glavnem trgu mesta Haaga.

1000 REDOVNIC V TABORIŠČIH

Leta 1954 so v Gornji Šleziji aretirali tisoč nemških redovnic in jih spravili v koncentracijska taborišča in na prisilno delo. Berlinski škof Weskam se je mnogo trudil, da bi dosegel njihovo izpustitev, da bi lahko šle v Zahodno Nemčijo. Neka mladinska skupina v Zahodni Nemčiji zbira sedaj živež in obleko, ki jo bodo skušali poslati ujetnicam.

Afrika se prebuja

Na oljčno nedeljo se je v osrčju Afrike zgodilo nekaj, kar se najbrž dozdaj še ni zgodilo v katoliški Cerkvi. Črni škof iz Nyunda je posvetil belega škofa iz Kabgayi v Belgijskem Kongu. Velik dokaz je to, kako raste božje kraljestvo v misijonskih krajih, pa tudi jasno kaže stališče Cerkve do vprašanja različnih ras. S tem Cerkev znova razglaša resnico, da smo vsi otroci istega Očeta v nebesih proti vsem tistim, ki hočejo med črnci in belci zarezati globlje in ustvariti nasprotstva med enimi in drugimi.

Starši črnega škofa so bili komaj pred 50 leti krščeni in zdaj je ta sin Afrike podelil škofovsko posvečenje sinu že od začetkov s krščanstvom prežete Evrope.

V Kabgayi, kjer se je vršilo to posvečenje, stolna cerkev, čeprav lahko sprejme do 6000 ljudi, ni mogla sprejeti vseh množic, belih in črnih, k so prišle od blizu in daleč za to slavje.

Angel slovenskega naroda

Popolnoma zanesljivo vemo, da je Bog izročil razne narode varstvu in zaščiti angelov.

Tako beremo, da sta si angel izgubljenega izraelskega naroda v asirski sužnosti in angel poganskega naroda, med katerim so bili Židje naseljeni, »na videz« nasprotovala. Pravega nasprotstva sicer ni bilo in ni moglo biti, ker sta oba angela služila istemu Gospodarju božje previdnosti in pravzaprav nameravala večjo božjo čast vsak po svojem poklicu.

Angel Židov bi rad čimprej ustvaril s svojimi varovanci domovino, kjer naj bi bilo središče prave vere. Bal se je bil namreč, da se mu poverjeni narod ne izpridi ob zmotah in življenju poganov.

Angel pa, kateremu so bili izročeni pogani, je želel, da bi pravoverni Židje s svojim lepim zgledom in z razodetimi resnicami blagodejno vplivali na pogane in ako jih ne naravnost spreobrnili, vsaj pot pripravljali za pravo vero.

Božja Previdnost je ta navidezni spor poravnala. Židje so se vrnili v domovino s svojim angelom, ki pa ni nehal še nadalje varovati in ščititi tiste Žide, ki so bili ostali izven domovine. Angel poganov pa je ohranil svoje prvotno poslanstvo.

Iz fatimskih, povsem zanesljivih in verodostojnih dogodkov vemo, da je angel portugalskega naroda otroke pripravil na prikazovanje Matere božje. Najprej se je otrokom predstavil: »Jaz sem angel portugalskega naroda.« Zato so otroci verno in vdano sledili navodilom angelovim.

Zanimivo je to, da je otroke nekako posvetil s presveto Evharistijo, ko se je prikazal ne samo z monštranco in sveto hostijo, temveč je tudi otroke obhajal. To je seveda vse izredno v načrtu božje previdnosti.

Ravno tako so precej težke molitve, ki jih je angel Portugalske naučil otroke, kako da naj molijo:

Počastijo naj presveto Trojico in ji darujejo »Telo, kri, dušo in božanstvo Jezusa Kristusa navzočega v vseh tabernakljih sveta v zadoščenje za vse žalitve, božje rope in brezbrižnosti zoper najsvetejši zakrament in presveto Trojico.«

Nadalje je učil otroke prositi Boga, da bi po zasluženju Jezusovem in Marijinem spreobrnili uboge grešnike.

Večjega zaklada nima svet, kakor je ta od angela naročeni namen in poleg božje časti ni višjega namena kot je zveličanje duš, torej spreobrnjenje grešnikov.

V svoji goreči ljubezni do Boga hoče angel, da otroci obnavljajo še dejanja vere, upanja in ljubezni do Boga, in da se pri tem spomnijo na one nesrečne ljudi, ki ne verujejo, ne upajo in ne molijo.

To je bil nekak uvod v to, kar je Marija naročila pozneje, naj se namreč vpleta pri posameznih skrivnostih v molitvi rožnega venca še prošnja: »O Jezus, odpusti nam naše grehe, ohvaruj nas večnega ognja in privedi v nebesa vse duše zlasti tiste, ki so tvojega usmiljenja najbolj potrebne.«

Končno je Marija v Fatimi naučila otroke še to gorečo prošnjo:

»Vse iz ljubezni do Tebe, o Jezus, za spreobrnjenje grešnikov in v spravo za žalitve, ki jih prizadevajo brezmadežnemu Srcu Marijinemu.«

Ko vse to premišljujemo, se nam gotovo vzbudi hvaležna misel na Boga, da je tudi našemu slovenskemu narodu dal posebnega angela.

Naš veliki primorski glasbenik Vinko Vodopivec, župnik v Krombergu, je uglasbil pesem v čast angelu slovenskega naroda, ki nas poučuje, da je božja previdnost takoj v začetku, ko se je naš narod ločil od skupne slovanske družine in se odločil za svoja prosta pota, dala posebnega angela. Ta je varoval in ščitil naš narod do današnjega dne in mu bo stal ob strani, ga varoval in ohranil do konca sveta. Ta angel je pripravil naš narod, da je sprejel krščanstvo in ga ohranja zvestega Cerkvi. Ta angel varuje ne le Slovenijo, temveč vse Slovence po vsem svetu.

Častimo angela slovenskega naroda in se mu vsak dan priporočajmo!

Slovenski slikarji pa naj tekmujejo, da nam ustvarijo lepo sliko angela z neomadeževano trobojnico.

ln

VPRAŠUJETE — ODGOVARJAMO

Nedavno sem bral v podlistku, ki ga objavlja »Pr. dnevnik« naslednje vrstice:

»Na misel mi je prišlo, da je moral bog, (tako »Pr. dnevnik«), če je zares vsega- (mogočen in vseveden), vendar vedeti, ko je Adamu prepovedal jesti od drevesa spoznanja, da se prepovedi ne bo držal in da bo zatorej pogubil ves človeški rod. Če je vsegamogočen (in vseveden), zakaj je to dopustil?«

Prijatelj Dušan pravi, da se profesor Ćiković ni spustil potem z njim v debato, marveč da se je bil strahovito razjezil in zagrozil, da bo dal Dušanu nezadostno, ter ga zapodil iz razreda.« Pozneje profesor Ćiković svoje grožnje ni izvršil. — Tako Vl. Bartol v »Pr. dnevniku« 4. 3. 1956.

Ob tem ima človek vtis, da g. katehet ni imel poguma pojasniti fantu zastavljeno vprašanje. Zato bi rad vedel, kako je s to zadevo o božji vsemogočnosti in izvirnem grehu.

Tržaški bralec

*

Bog je vsemogočen in vseveden. To je verska resnica. Zato je vedel že vnaprej, da bosta Adam in Eva grešila in bi lahko to preprečil. Kljub temu ju je ustvaril in dopustil greh, zato ker je že imel načrt, kako bo njun greh popravil z odrešilnim delom Jezusa Kristusa. Bog namreč v svoji previdnosti, kot uči sv. Tomaž, dopušča tudi zlo, ker more tudi iz njega pripraviti dobro in ker poleg zla tem bolj zasije dobrota, kakor poleg sence tem bolj sije sonce.

Za odgovor na tako težavo ni potrebno, da je kdo doktor teologije in sholastične filozofije in tudi ne, da je tako odličen katehet, kot je bil pokojni dr. Ćiković. Zaradi tega se nam zdi skoro nemogoča trditev g. Bartola, oziroma njegovega prijatelja Dušana R. o ravnanju dr. Ćikovića. Če je dr. Ćiković z dijakom Dušanom R. kljub temu res tako ravnal, se to gotovo ni zgodilo, ker bi ne bil vedel za odgovor na stavljeni ugovor, temveč je moral biti razlog kje drugje.

USODNA POSKUŠNJA

V južni Italiji pri Beneventu je neki mož, La Bella po imenu, hotel oskrbeti vse, kar je potrebno ob smrti. Ni maral, da bi imeli ob smrti z njim kakšne sitnosti. Nabavil si je celo krsto. Ko je imel krsto doma, je legel vanjo, da bi videl, če je dovolj velika. To pa je postalo zanj usodno. Misel, da bo nekoč ležal v tej krsti, ga je tako pretresla, da ga je zadela kap in seveda ni mogel več vstati iz nje.

Škof dr. Srebrnič — osemdesetletnik

Letos obhaja svojo osemdesetletnico rojstva tudi naš rojak dr. Josip Srebrnič, škof na otoku Krku v Jadranskem morju. Obhaja jo med svojimi ovčicami, s katerimi deli vse trpljenje in preganjanje sedanjega komunističnega režima v Jugoslaviji.

Škof dr. Josip Srebrnič se je rodil na Marijin praznik dne 2. februarja 1876 v Solkanu pri Gorici kot najstarejši izmed ostalih otrok Jožefa in Terezije roj. Šuligoj. Osnovno šolo je obiskoval doma v Solkanu, gimnazijo pa v Gorici. Po maturi je šel na Dunaj, kjer se je vpisal na filozofsko fakulteto in študiral zemljepis in zgodovino. Ko je končal vseučilišče, je nastopil službo profesorja v Gorici in se v tem času odločil za duhovniški poklic. Bogoslovne nauke je dokončal v Rimu, kjer je bil gojenec zavoda »Germanicum«. Postal je doktor filozofije in teologije in bil leta 1906 posvečen v mašnika.

Kot duhovnik je bil najprej v našem goriškem Alojzijevišču, nato pa profesor cerkvene zgodovine v goriškem centralnem semenišču, kjer so se vzgajali bogoslovci goriške, tržaške, poreške in krške škofije. Med prvo svetovno vojno je bil begunec v Stični na Dolenjskem. Ko so ustanovili slovensko vseučilišče v Ljubljani, je tam postal profesor na teološki fakulteti. Bil je tudi urednik zbornika Leonove družbe »Čas«.

Škof dr. Srebrnič je znan po svoji načelnosti, delavnosti in vztrajnosti ter odločnosti v borbi za božje in narodove pravice. Načelno je nepopustljiv, do nasprotnikov pa vedno prijazen. Tak je bil že kot akademik na Dunaju. K promociji na dunajskem vseučilišču je, kljub velenemškemu in brezbožnemu vzdušju, prišel z znakoma katoliškega akademskega društva Danice in Marijanske kongregacije.

Ko so pod kraljevino Jugoslavijo vsiljevali Tyršev vzgojni sistem, ga je odločno obsodil, čeprav je vedel, da mu bo to prineslo mnogo križev in težav.

Med drugo svetovno vojno je s svojim ljudstvom trpel. Ko je leta 1942 videl grozote v taborišču na otoku Rabu je pri italijanskih oblasteh s pomočjo sv. stolice dosegel, da so taborišče razpustili in ljudi premestili drugam.

Po nastopu komunističnega režima v Jugoslaviji je mnogo trpel. Doživel je vsa mogoča ponižanja in preganjanja. Ko so ga n. pr. komunisti nekoč vlačili od vasi do vasi, mu je nahujskana drhal pljuvala v obraz. Ob neki priložnosti se je ustavil v župnišču na Sušaku. Najeta drhal ga je napadla, tepla ter mu strgala obleko in križ. Pri vseh teh napadih je škof dr. Srebrnič napadalce in sramotilce blagoslavljal.

Škof Srebrnič je med svojimi siromašnimi verniki, pa tudi daleč na okrog po Hrvatskem Primorju, znan kot globoko socialno čuteč pastir, kot podpornik revnih in zatiranih ljudi. To je pokazal takoj ob začetku svoje škofovske službe, ko je namesto slavnostne pojedine priredil kosilo vsem beračem in revežem mesta ter otoka Krka.

V narodnostnih zadevah je izredno natančen in pravičen. Za italijansko manjšino v svoji škofiji je mnogokrat sam osebno skrbel in ji pridigal.

V Gorico je zelo rad prišel, če je le mogel. Nikdar ni pozabil na obisk svetogorskega svetišča, saj je Marijo posebno ljubil, ker so se vsi važni dnevi v njegovem življenju dogodili na Marijin praznik: rojstvo, mašniško in škofovsko posvečenje. Zadnjič je bil v Gorici za štiristoletnico svetogorske božje poti, ko je kljub fašističnemu terorju na Sv. gori za slovenske vernike maševal in pridigal.

Tudi »Katoliški glas« škofu dr. J. Srebrniču, neustrašnemu borcu za božje pravice, čestita ob osemdesetletnici. Bog ga ohrani in mu daj dočakati dan, ko bo tudi v Jugoslaviji zopet zakraljevala prava verska svoboda. Do takrat pa naj ga Bog podpira s svojo izredno pomočjo in bogatim blagoslovom.

F.M.

O narodni edinosti ali o ljudski fronti

Občinske, pokrajinske in politične volitve so letos v Italiji gotova stvar. Potrebni zakoni so izglasovani in zakon za občinske volitve že tudi podpisan. Zadnjo nedeljo maja, to je 27. maja bodo verjetno občinske in pokrajinske volitve v vsej državi. V slovenskih krajih pridejo v poštev pri prvem roku predvsem vse tri občine na Goriškem: Števerjan, Sovodnje in Doberdob. V Gorici sami bodo volitve v jeseni, ker so tudi zadnjič bile pozneje. Na Tržaškem bodo prav tako v doglednem času razpisane. Zato se stavi na tapet vprašanje, kakšne liste bomo postavili, ker je znano, da bo v malih občinah veljal prejšnji večinski sistem, po katerem stranka ali lista, ki dobi največ glasov, dobi tudi 3/4 odborniških mest, druga lista z največ glasovi dobi ostalo 1/4. Če je še kaka tretja lista, pa ne dobi nobenega odbornika. Tako se bo torej volilo v manjših občinah do 10 tisoč prebivalcev.

Vsled tega je naravno vprašanje, kakšne liste bomo po naših občinah postavili. To je sicer zadeva političnih strank in ne našega lista. Vendar se hočemo dotakniti tega vprašanja s teoretičnega, to je načelnega stališča, prepustivši praktično rešitev strankam in njihovim vodstvom.

NAŠA NAČELA

Jasno je, da se mora tudi politika držati nekih načel, katerih ne sme pogaziti in zatajiti. Če bi po nauku nekaterih vodili le politiko trenutnega uspeha, brez ozira na načela, bi morda res tu pa tam dosegli kako trenutno korist, toda ob koncu bi se taka breznačelnost gotovo maščevala s porazom. Načela pa, katerih bi se morala naša politika držati, so naslednja: demokracija, krščanstvo in slovenstvo. Proti tem trem načelom bi kompromisov ne smeli delati, zlasti bi ne smeli grešiti proti demokratičnemu načelu, kajti z njim stojita in padeta tudi ostali dve.

Demokratično načelo, ki nam mora biti sveto, zagovarja osebno svobodo in dostojanstvo človekove osebnosti. Zato je proti vsaki diktaturi in zato odklanja tudi vsako skupnost z gibanji in strankami, ki zagovarjajo diktaturo, v našem primeru skupnost z levičarskimi gibanji obojih komunističnih strank. V moči našega demokratičnega načela torej moramo odklanjati vsak poskus ljudske fronte, to je vsako povezavo naših demokratičnih strank s komunistično na podlagi skupne liste.

LJUDSKO FRONTO ODKLANJAJO

Ljudske fronte so bile na višku tik pred drugo svetovno vojno. Na njih podlagi se je osnovala slovenska OF leta 1941. Po vojni pa je povsod, kjer je zavladala zapadna demokracija, nastopila ostra ločitev med komunistično stranko in ostalimi demokratičnimi strankami, tudi socialističnimi. Komunisti sicer vedno znova prihajajo na dan s predlogi o skupni povezanosti sedaj s socialisti, potem z demokristjani, nato z nacionalisti; z vsemi so pripravljeni se povezati v cilju, da s tujo pomočjo pridejo do oblasti in veljave, ki je sami nimajo. Toda prav tako stanovitno in pravzaprav vedno bolj stanovitno vse demokratične stranke, ne izvzemši socialiste, odklanjajo vsako skupno povezavo s komunisti v kateri koli obliki ljudske fronte. Da se omejimo samo na socialiste: Ollenhauer v Nemčiji, Mollet v Franciji, Spaak v Belgiji, Gaitskell na Angleškem, Saragat v Italiji, vsi ti voditelji glavnih socialističnih strank v zapadni Evropi kategorično odklanjajo vsako skupno nastopanje s komunisti. Izjemo tvori Italijan Nenni s svojimi socialisti, a zato ital. demokratični socialisti odklanjajo vsako povezavo tudi z Nennijevimi socialisti. Če so že evropski socialisti tako odločno proti vsaki obliki ljudske fronte, so tem bolj zoper njo vse stranke, ki imajo svoje vodilo v krščanskem demokratičnem in socialnem nauku.

Če tako delajo, imajo te stranke svoje razloge: zavedajo se, da s komunisti ni mogoče nobeno stvarno sodelovanje v skupno dobrobit.

TUDI MI NE SMEMO V LJUDSKO FRONTO

Kaj pa pri nas? Neki listi že dolgo nagovarjajo k narodni edinosti, to je k skupni povezanosti pri volitvah vseh Slovencev, demokratičnih in komunističnih, ali vsaj titovskih. Je mogoča taka skupnost, oziroma bi bila pametna taka skupnost?

Naš odgovor je kratek: Če smo demokrati, se s smrtnimi sovražniki demokracije ne bomo vezali. To bi bilo tako, kakor da bi si hoteli sami zvezati štrik za vrat. Še manj pametno in še manj dopustno bi bilo, če bi se kot katoličani hoteli zvezati s komunisti na skupni volilni listi. To bi bil greh ne samo zoper našo krščansko vest, temveč tudi zoper zdravo pamet, ki nam pravi, da se mačka in miš ne moreta vezati za skupen nastop pri volitvah in za skupno delo po volitvah. Naše mnenje je zato tako: Na občinske volitve bi morali demokratični Slovenci sami zase brez skupnih list s komerkoli. Tako narekujeta krščanska vest in pamet, a tudi izkušnja in zgledi zapadnih demokracij.

Padec kremeljskega malika

Leta 1945 je v tragičnih okoliščinah padel velik malik, ki je pahnil svet v strašno vojno: Adolf Hitler. Letos, tri leta po svoji smrti, je v manj tragičnih okoliščinah, a še bolj prezirljivo padel drugi malik, ki si je sam vzdel pridevnik »Veliki« in je gazil globoko po nedolžni človeški krvi: Josip Džugašvili Stalin. Oba sta preganjala Križanega, ki živi vekomaj. Kratka je bila njuna slava in velik je bil njun padec.

Hruščev je obtožil Stalina terorizma, preganjavice in velikih zločinov. Komunistični aktivisti morajo delavskim množicam po Sovjetski zvezi in izven nje dopovedovati, da so jih varali vsa leta, ko so jim govorili, da je Stalin najgenialnejši voditelj vsega delavstva na svetu, njegov ljubeči oče in zaščitnik. Razlagati jim morajo, da je bil Stalin tiran, norec in morilec; da ga je mučila preganjavica; da je dal iz strahu pobiti tisoče najboljših sovjetskih častnikov, in tako dalje. To resnico danes izpričujejo nekdanji Stalinovi najožji sodelavci.

Kremelj je pokopal Stalina in stalinizem. Ostal pa je zvest Leninu in leninizmu. Ali se bo torej kaj spremenilo? Le taktika, ne pa bistvo komunizma. Komunizem je narobe obrnjena vera. Od svojih privržencev zahteva slepo vero. Zahteval je od njih, da so Stalina v razdalji 24 ur oboževali in preklinjali. Kaj so v Moskvi dejansko priznali z razkrinkanjem Stalina? Priznali so, da se je Stalin motil, ne pa, da se moti komunizem, ki je Stalinu omogočil, da je lahko počenjal nasilstvo in zločine. Hruščev ni obsodil komunistične diktature. Kremeljske spremembe zato zadevajo le zunanji videz, ne pa notranje vsebine komunistične diktature. Zrušil se je pač še en komunistični malik. Komunisti so jih podrli že toliko, da jih ne bo bolelo srce, če so poslali k vragu še Stalina. Namesto njemu, bodo prižigali svečke komu drugemu.

Vprašanje je, zakaj so v Moskvi to storili. Odgovorov je več, a nobeden ni v celoti zanesljiv. Najbrž bo vsak nekoliko držal. Nekateri pravijo, da je Hruščev zvrnil na Stalina vso krivdo za napake zadnjih desetletij, da bi imel čiste roke pri svoji novi politiki, da bi komunizem zavojeval ves svet. Toda vsi vedo, da ima krvave roke tudi Hruščev in da je bil med tistimi, ki so držali Stalinu vrečo, ko je kradel. Drugi sodijo, da je ta korak posledica notranjih razmer v Sovjetski zvezi. V tej deželi je nastal nov rod industrijskih tehnikov, ki so siti nasilja in preganjanja in diktature ene osebe. Z njimi soglašajo tisti partijci, ki so za skupno ali kolektivno vodstvo, ker se boje, da bi se sicer pojavil kak nov Stalin. A diktatura ostane, če je na vrhu ena oseba ali tri. Amerikanec Kennan je rekel, da za diktaturo ni važno, če jo vodi en zlikovec ali skupina gangsterjev. Tudi mnenje, da je spremembo zahtevala vojska, ni zanesljivo. Vojska je vzgojena strogo v komunističnem duhu in je nemogoče, da bi nastopila kot enota proti komunistični partiji. Sprememba je verjetno posledica vseh naštetih in še kakih drugih razlogov. Prvi čas bodo komunisti po svetu v zadregi. Ko bo svet pozabil na Stalinove hudobije, pa komunizem računa, da bo z novo taktiko žel nove uspehe. Pri ljudeh, ki so neumni ali ki ne mislijo z lastno glavo, je res vse možno. In takih ni malo.

Za nas pa ima vsa zadeva le velik pomen. Zlasti kot katoličani ne smemo pozabiti enega: Stalin se je tri desetletja napihoval kot žaba proti Bogu in veri. Kot tolikšni drugi preganjavci je mislil, da bo iztrgal vero iz človeških src in se sam vsedel na njeno mesto. Zdaj pa se je kot napihnjen balon razpočil in iz src ljudi so ga iztrgali njegovi nekdanji najožji sodelavci. Cerkev pa živi in prav ob žalostnem padcu malika Stalina praznuje Kristusovo zmagovito vstajenje. Zveličar človeštva je samo eden, in ta se imenuje Kristus!

Za razorožitev

V Londonu zaseda pododbor Združenih narodov za razorožitev. V njem so zastopniki Združenih držav, Velike Britanije, Sovjetske zveze, Kanade in Francije. Dosedanja pogajanja so precej mirna. Francoski in angleški zastopnik sta vložila skupni predlog za razorožitev. Je nekaka kombinacija med Eisenhowerjevo zamislijo o nadzorstvu iz zraka ter sovjetskim predlogom o nadzorstvu na kopnem. Sovjetski zastopnik se o predlogu do zdaj uradno še ni izrekel, dasi je grajal nekatere njegove točke. Ameriški zastopnik je predlagal, naj bi izvedli poskusno nadzorstvo na določenem področju v Združenih državah in Sovjetski zvezi. Izjavil je tudi, da bi kot prvi korak k razorožitvi Združene države znižale svoje oboroženе sile na dva milijona in pol mož, če bi enako storila Sovjetska zveza. Združene države imajo zdaj pod orožjem 2 milijona 900 tisoč mož, Sovjeti pa štiri milijone.

V Palestini

Zahodne velesile so izvedle več pobud za ohranitev miru na Srednjem Vzhodu. Združene države so predložile Varnostnemu svetu resolucijo, pozivajoč ga, naj v primeru potrebe takoj nastopi. Hkrati so naprosile glavnega tajnika Združenih narodov Hammarskjoelda, naj izvede obširno posredovanje med arabskimi državami ter Izraelom. Francoski zunanji minister je predlagal konferenco zahodnih zunanjih ministrov, ki naj bi temeljito preučili vsa vprašanja v zvezi s položajem na Srednjem Vzhodu. V diplomatsko akcijo se je vključila tudi Italija. Italijanski veleposlanik v Združenih državah, Brosio, je imel daljši razgovor s podtajnikom ameriškega zunanjega ministrstva za zadeve Srednjega Vzhoda, Allenom. Že predsednik Gronchi je med obiskom v Združenih državah izjavil, da bi Italija lahko posredovala v sporu na Srednjem Vzhodu že zaradi vloge, ki jo zavzema kot sredozemska država, pa tudi zato, ker je bila doslej strogo nevtralna v pogledu tamkajšnjih sporov in bi torej lažje posredovala kot kaka druga država, ki je v tem ali onem pogledu neposredno prizadeta.

Lonardi umrl

V petek 23. marca je v Buenos Airesu umrl general Lonardi, ki je uspešno vodil upor proti Peronu. Pozneje ga je odstranila skupina generala Aramburuja, ker se ji je zdel preveč popustljiv. Bil je krščansko usmerjen. Pokopali so ga na državne stroške.

Po obračunu s stalinizmom

Svetovni komunizem, ki je sanjal, da je blizu zmage, je zašel v prvo resno krizo. V največjem precepu so zahodni komunistični voditelji. Leta in leta so pridigali svojim privržencem, da je Stalin ljubeči oče delavstva vsega sveta, nekak bog na zemlji. Zdaj pa so v sami Moskvi razbili bajko o Stalinovi dobroti ter nezmotljivosti in so ga proglasili za zločinca. Kako naj zdaj zahodni komunistični prvaki pogledajo v oči svojim pristašem in jim povedo, da so jih prej varali? In kako naj jim ljudje še verjamejo? V samih komunistih se je začelo nekaj rušiti. V Italiji sta v škripcih zlasti komunistični »ljubljeni voditelj« Togliatti in njegov socialistični pomočnik Nenni. Besednjak hvalnic in slavospevov ne vsebuje izraza, ki ga ta politika ne bi uporabila pri oboževanju Stalina. Zdaj v zmedi mencata z rokami in ne vesta, kaj bi. Ljudstvo čaka njunih izjav. Togliatti govori bolj na splošno, Nenni je napisal dolg članek, iz katerega pa je razvidno, da se tudi zdaj ne bo ločil od komunistov, temveč jih bo še dalje podpiral. Socialni demokrati upajo, da se bodo pridružili njim tisti pošteni socialisti, ki obsojajo diktaturo in totalitarizem. Tajnik krščanskodemokratske stranke Fanfani pa je rekel, da se za komuniste začenjajo hudi časi, dasi so še močni. Na koncu ne bo zmagal komunizem in ne tisti socializem, ki mu ploska ter služi. Zmagale bodo tiste demokratične stranke, ki bodo najbolj in največ delale za izboljšanje socialnih in gospodarskih razmer delovnega ljudstva.

Komunizem je velika laž. Njegovo nasilje je izbruh brezbožnih demonskih sil. Toda Kristus, ki je zmagal pekló, bo strl glavo tudi komunističnemu zmaju, kadar bo človeštvo vredno, da se reši kazni, ki ga je zadela s komunizmom.

Narteja Velikonje pripovedna zbirka „Ljudje“

(VINKO BELIČIČ)

Pisatelj Narte Velikonja je po rodu Primorec. Rodil se je l. 1891 v Otlici nad Ajdovščino. Po poklicu je bil uradnik. Štejemo ga v krog tistih naših pripovednikov, ki so v prikazovanju življenja poudarjali katoliška verska in nravna načela. Pred minulo vojno je Velikonja izdal štiri vidnejše knjige. To so: »Višarska polena«, večerniška povest Mohorjeve družbe v Celju, »Sirote«, ki so izšle pri Goriški Mohorjevi družbi, »Otroci«, katere je dala na svetlo predvojna Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, in pa daljši pripovedni tekst »Besede«, ki je izšel istotako v Gorici. Manjšega pomena sta knjižici »Zbiralna leča« in »Pod drobnogledom«. Med vojno sta nadalje izšli menda dve knjigi Velikonjevih anekdot. Bil je torej marljiv pisec in res je čudno, kdaj je utegnil toliko napisati, saj je imel izredno številno družino in ga je dolgo mučila delna ohromelost.

Mnogo Velikonjevih leposlovnih stvari pa je živelo pozabljeno življenje v starih letnikih revije »Dom in svet«. Te spise je že sam zbral in jih pripravil za knjižni ponatis. Vendar pa ni našel založnika, ker v tistih letih pred vojno okus časa ni bil posebno naklonjen Velikonjevi besedni umetnosti.

Življenje Narteja Velikonje se je izteklo v viharju 1945. leta, ko je bil v Ljubljani obsojen na smrt. Odtlej se ga javno spominjajo kot človeka in še zlasti kot pisatelja le zamejski Slovenci. Desetletnico Velikonjeve smrti je počastila posebno Slovenska kulturna akcija (SKA) v Buenos Airesu, ta matica slovenskega kulturnega življenja v svobodnem svetu. Najprej je izdala Velikonji v spomin bibliofilsko knjigo »Kyrie eleison« z risbami Bare Remčeve in verzi Tineta Debeljaka. Ob koncu 1955. leta pa je SKA izdala obširno knjigo Velikonjevih pripovednih spisov z naslovom »Ljudje«. Knjiga je po formatu nadpovprečna in obsega 340 strani, vezana je v platno in ima na ovitku kakor tudi ob naslovni strani pisateljevo podobo, ki jo je po fotografiji naredil slikar Milan Volovšek.

Osnovna ureditev knjige in tudi njen naslov sta Velikonjeva. Knjižni urednik SKA Tine Debeljak pa je v to ureditev močno posegel. Dodal je namreč štiri krajše spise: Pismo sinu, Sušo, Okamenelega kralja in Begunce. Sodim, da bi bilo bolje, ne spreminjati pisateljevo zasnovo in ne ponatiskovati spise, ki jih ni Velikonja sam odbral. Ti spisi obsegajo vsi skupaj sicer komaj 40 strani pričujoče knjige, vendar nekako zatemnjujejo tisto, kar je v nji resnično dobrega in še današnjemu bralcu prijetnega. Poudariti je treba, da so bili najstarejši Velikonjevi spisi, ki jih prinaša ta knjiga, objavljeni že pred več ko štiridesetimi leti. Nastali so nekako med triindvajsetim in tridesetim letom pisateljevega življenja — namreč v desetletju 1914-1924. Zato nam ta knjiga opazno kaže slog in okus tiste dobe ter nam kot celota zveni s svojo predmetnostjo nekako starinsko.

Narte Velikonja je slikal naš tistodobni meščanski in trški življenj — slovensko sredino, v kateri je tudi njemu potekalo življenje. Posebno rad se je sukal v svetu psihologije in literarno reševal razne psihološke zapletljaje med izobraženci. Če bi pisatelja hoteli označiti literarno-zgodovinsko, bi rekli, da je bil pripovednik-realist s krščansko idealistično tendenco. Šteli bi ga torej v družbo takih pisateljev, kakršni so bili po razmerju do življenja Detela, deloma Finžgar in Jalen ter mogoče še Stanko Majcen. Če ga hočemo soditi po pomenu, ki ga ima spričo svojega književnega dela v naši literaturi, ne bomo krivični, če bomo rekli, da ni bil pripovednik prve vrste. Nikakor pa spet ni bil tako šibek, da bi smel literarnozgodovinski učbenik mimo njega.

Žal je v knjigi »Ljudje« Velikonjeva podoba nekoliko neenotna, ker je umetniška vrednost oz. današnja pomembnost njegovih spisov precej različna. Slovencem, ki so razpršeni po svetu in nimajo zagotovljenih niti gmotnih sredstev niti beročega občinstva ter vse njih književno delo od pisanja pa preko izdajanja in razpečavanja sloni na idealizmu, kaže danes ponatiskovati pač le zares pomembne literarne stvaritve preteklosti. Zato se mi zdi stališče Tineta Debeljaka, ki je knjigo uredil, v tem pogledu tudi zgrešeno. Zapisal je, da je Velikonjevih tekstov še za eno tako zbirko in da so tisti teksti še zanimivejši. Bolje bi bil Debeljak storil, ko bi iz *vsega* Velikonjevega po »Domu in svetu« ter drugod raztresenega opusa sestavil knjigo, iz katere bi se nam Velikonja laglje pokazal kot umetniška osebnost s svojstvenimi prijemi — kot umetnik, ki ga nihče ne bi mogel tajiti in tudi ne omalovaževati. Boljša bi bila ena sama knjiga izbranega Velikonje ko dve knjigi takega, ki se kaže kot povprečen realist naše minulosti.

Knjiga »Ljudje« je razdeljena v štiri skupine. V prvi so tri krajše slike *(Suša, Tat, Begunci)* in pa povest večerniške vrste *V Smrlinju*, ki se godi nekje blizu Čavna, na zahodnem robu nekdanje italijansko-jugoslovanske meje. Ta povest je izhajala v goriški »Mladiki« leta 1921, ko je mesečnik urejeval France Bevk. V Opombah na koncu knjige Debeljak še posebej opozarja na to ljudsko povest zavoljo izrazite protifašistične osti. Mogoče je ta ost resnična, vendar je povest V Smrlinju umetniško tako šibka (zaradi črnobele karakterizacije oseb, anekdotarske zgradbe, čudaških ljudi in položajev ter zaradi kričečih neokusnosti) in jezikovno neizpiljena, da bi bilo veliko bolje, če bi jo Debeljak pustil pri miru. Povest V Smrlinju obsega v tej knjigi 54 strani.

V drugi skupini so tri krajše novele: *Okameneli kralj, Številka 478* in *Pismo*. Vse tri so motivno zajete iz prve svetovne vojne, ko je bil tudi Velikonja vojak, in na svoj način izpovedujejo grozo tistih let. Današnjega bralca bo verjetno motilo Pismo, najmlajša med temi novelami. V nji oskrbnikov sin Janez za ceno lastnega življenja reši svojega gospodarja grofa Mildeja. Zgodbe o grofih, o njih ošabnih

DEMONSKE SILE NA DELU

Te dni se je v naši fari vršila tridnevna pobožnost kot priprava na velikonočno sv. spoved. Govoril nam je znani in priljubljeni misijonski pridigar (č. g. Ludvik Savelj) iz Trsta tako globoko, goreče in prepričevalno, da se ga ne bi nikdar naveličali poslušati. Izmed svojih menda šestih govorov, je enega skoro v celoti posvetil pogubnemu vplivu, ki ga imajo na nekatere lahkoverne katoličane prepričani in zakleti sovražniki Boga in sv. Cerkve, marksistični materialisti, t. j. komunisti in njihova glasila od »Primorskega dnevnika«, ki je nekak zastavonoša brezbožne propagande, pa preko »Dela« tja do »Unità« in sličnih. Znano je, da je v našem kotu tudi nekaj takih »katoličanov«, ki bi kljub jasnim opozorilom in odredbam višjih cerkvenih oblasti še dalje radi služili kar dvema gospodoma hkrati: Bogu in satanu, v katerem slednjem je poosebljeno rojstvo, to je začetek, bistvo in konec komunizma. — Primer: prejšnjo nedeljo je nek znani partijec kot pravi »vernik« prisostvoval kar dvema govoroma v cerkvi, istega dne popoldne pa se je s prav tako vnemo baje udeležil nekega komunističnega »mitinga« v tako imenovanem »Ljudskem domu« v Sv. Križu. Vse to seveda po nekoč izpovedanem načelu: dušo dam Bogu, za moje telo pa naj skrbi komunizem! Skrajni čas je že, da tako škodljivo in nevarno igro enkrat za vselej preneha! Za katoličana ne more in ne sme biti mesta v stranki, ki ne samo, da javno in z vsemi močmi taji Boga, smeši vero, blati in obrekuje sv. očeta in duhovnike, temveč ima za osnovni in poglavitni cilj iztrebljenje vsake vere, zlasti pa še katoliške. Za dosego tega cilja se satanovi hlapci — v obnemoglem besu histerične zagrenjenosti spričo nezadržnega razpadanja svojih kremeljskih zločinskih malikov — poslužujejo vseh sredstev in prevar, da bi ljudstvo znova premamili.

BORBA PROTI TRIDNEVNICI IN VELIKONOČNI SPOVEDI

Že ob prvih misijonarjevih govorih v župni cerkvi je krajevna partijska obveščevalna služba opozorila slavni »Centralni komitet«, da se tu kuje grozanska... zarota, da je »reakcija« začela nezaslišano »izrabljati prižnico in spovednico za volilno propagando« itd. itd. In centralni komité je poslal svoje modre pismarje, borce, »ljudske sodnike« in »javne tožilce« iz let 1945-46 v Belčevo oštarijo, da prediskutirajo novonastali položaj in... rešijo vsaj to, kar se še rešiti dá... Tu se je začela pravcata agitacija proti obiskovanju govorov in pobožnosti, ki se je potem spremenila v gnusno blatenje duhovniškega stanu, vere, Cerkve, papeža in skratka vsega, kar je s tem v zvezi. Po vsem tem, kar smo vam do tu opisali in kar vam še bomo, bi nepoučeni čitatelj sodil, da je šlo za kako organizirano komunistično tolpo večjega obsega, ki bi cerkvene slovesnosti resno motila — pa ni bilo tako! V Zgoniku (vasi) so — reci in piši — trije osamljeni komunistični sfanatizirani prekucuhi, ki bi jih lahko imenoma ovekovečili, a bomo od njih — za danes — omenili le najzaslužnejšega: Staneta Miliča — po domače »Karnelovega«.

BODOČI ZGONIŠKI ŽUPAN . . .

Da se komu sme napraviti brezplačno reklamo tolikšnega obsega je pač treba najprej ugotoviti kako in zakaj si jo je zaslužil. — Veteran KP (menda iz leta 1920) se posebno in javno odlikuje v neskončnem sovraštvu do sv. očeta in duhovnikov, dalje kot specialist v najgnusnejšem preklinjanju Boga in Matere božje, v nasilnem vedenju in grožnjah do svojih političnih nasprotnikov itd. itd. Za kroniko bodi povedano, da je ta slavni tovariš bil do takorekoč včeraj zagrizen malikovalec Stalina (in v zlati dobi tudi Tita!) ter meseca maja in junija leta 1945 tudi »redno imenovani« »javni tožilec« pri zloglasnem »ljudskem sodišču« v Trstu, ako ni bil celo nekak »ljudski sodnik«. Da smo to mogli in smeli našteti, je pač moral nuditi sam ugodno priliko, ker bi sicer zahteval lahko priče in dokaze. Ti pa so v rokah policije, ki mu pripravlja... verbal!

OGABNA ŽALITEV Č. G. ŽUPNIKA

Ko je slavni zgoniški triumvirat videl, da vsa njegova propaganda proti cerkvenim pobožnostim nič ne zaleže, da je ljudi v cerkvi in ob spovednicah le vedno več, je verjetno sklenil, da se ob priliki maščuje... Kot rdeči meteor se tov. Stane naenkrat odklópi in zažene v gostilno k Belčevim, kjer se takoj vname diskusija. Bilo je na večer pred sklepom tridnevne pobožnosti, točneje: v ponedeljek 26. t. m. ob 19.30, slučajno pokličejo č. g. župnika na telefon (v gostilni je namreč javna govorilnica). Ta pride in čaka telefonske zveze. Med tem časom se iz kota zasliši najodvratnejše preklinjevanje Boga, Matere božje, sv. očeta itd. Bil je prvi »predvolilni govor« našega namenjenega župana... Č. g. župnik ga skuša na vse možne načine zlepa pregovoriti, naj odneha, toda takrat se vsuje še nanj ploha najgrših vzdevkov, ki jih tu ne bomo niti naštevali. Zraven je bil slučajno prisoten policaj, ki je vročekrvnega kandidata KP na županski prestol odvedel na zaslišavanje v kasarno... V gostilni so se zgražali celo njegovi lastni somišljeniki, ki si tolikšne surovosti kljub vsemu niso pričakovali (tako so vsaj pozneje izjavili).

Zgoničani svojega dušnega pastirja ljubimo in spoštujemo, zato ne bomo nikomur dovolili, da bi se ga drznil sramotiti in napadati. Prosimo ga tudi, naj ta žalostni dogodek kmalu pozabi, kajti božja volja je bila, da se komunizem tudi tu še enkrat pokaže v svoji pristni in nespremenljivi naravi, da bodo spregledali zapeljani in ozdravili bolniki...

Zakrknežem pa povemo glasno in odločno: Sv. Cerkev je zidana na Skalo in je ne boste nikdar premagali, ker si boste ob njej razbili prej lastne glave!

»MOLEBEN« V VZHODNEM OBREDU S STAROSLOVANSKIM JEZIKOM ZA SV. OČETA. V OZADJU O. ANTON PREŠEREN, GENERALNI ASISTENT D.J. ZA SLOVANSKE NARODE

INKVIZICIJSKI DUH

Naše jasno stališče o skupnem slovenskem kulturnem domu v Trstu pod komunističnim vodstvom je zbudilo pri obojnih komunistih in znanih »katolikih« dosti ogorčenja in slabe krvi. Znano »Delo«, ki že več let oznanja čisti komunizem pri nas in je nedavno obmetavalo titovce s hijenami in šakali, je objavilo članek z naslovom: inkvizicijski duh. V članku napada zlasti naš »Katoliški glas« in naše jasno stališče proti kulturnemu domu pod rdečim varuštvom.

V zadevi kulturnega doma pod komunisti ne spreminjamo našega stališča v nobeni črki! Nad njihovim »inkvizicijskim duhom« se sploh ne bi spotaknili, če ne bi prav v teh dneh začela poslovati in obratovati inkvizicija, kot je zemlja še v vsej svoji zgodovini ni doživela! Mislimo na »očeta narodov in prijatelja delavcev« Josipa Stalina, ki doživlja sedaj svoj predčasni sodni dan. Podobno inkvizicijo v XX. stoletju si je resnično težko misliti! Zopet se imenitno uresničuje preizkušeni pregovor iz francoske zgodovine, da revolucija žre svoje lastne otroke! To, ljudje pri »Delu«, je inkvizicija, da delavci po Moskvi že pobirajo podpise, naj se odstrani Stalinovo balzamirano truplo iz dragocenega mavzoleja pri Kremlju in naj se takoj po ukazu Hruščeva preneha s kultom osebnosti velikega pokojnika, za komunizem izredno zaslužnega! Ta inkvizicija, ki se sedaj dogaja in pri njej sodeluje nad deset tisoče partijskih porotnih sodnikov po vsej Rusiji ter do temeljev pretresa partije vsega sveta, je izreden dogodek, ki ga zaradi previlike bližine trenutno sploh ne moremo presoditi! Mogoče bomo zvedeli kaj več leta 1960, ko bo odprto znano zapečateno pismo v Lizboni!

Obojni komunisti naj še naprej napadajo naš »Katoliški glas« in ga postavljajo v družbo s »Piccolo« in »Messaggero Veneto« in kar je še takih listov! Naše stališče v zadevi kulturnega doma ostane jasno: hočemo imeti kulturni dom v Trstu, toda ne pod komunističnim nadzorstvom, upravo in lastništvom!

Nerazumljivo ostane dejstvo, da očeta narodov sedaj drugič duhovno pokopavajo in da »Democrazia Cristiana« izroča milijone titovcem — za nagrado, ker so tako brezhibno rešili istrsko vprašanje. Na svetu vedno kdo poskrbi za zabavo in tragi-komedijo!

Inkvizitorjem pri »Delu« še to za klobuk, da »TRŽAČAN« ni noben Ljubljančan, Rupnika pa je videl samo na fotografiji! Sicer pa imate Hruščev recept, kako je mogoče odkriti, kdo na Primorskem drugače misli kakor vi! Smola je samo ta, da so ti rdeči recepti v naši demokratični deželi brez vsake vrednosti!

Pomagaj si sam

»Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal,« pravi slovenski človek. Ta pregovor mi prihaja na misel vsakikrat, ko berem, kako se v Trstu ali v Gorici pričkamo z oblastmi zaradi slovenskih šol. Pišemo, tudi protestiramo, ali veliko premalo naredimo. Tako se mi je zadnjič kar zamalo zdelo, ko sem bral novo polemiko zaradi otroških vrtcev v središču tržaškega mesta, v ulici Sv. Frančiška in ne vem še kje. Pravijo, da so to nujno potrebni vrtci. Rad verjamem. Toda zakaj se Tržačani ne odločijo in ne odprejo sami svoj privatni otroški vrtec, ko vidijo, da se občinske oblasti ne zganejo? Če so vrtci res potrebni, jih je treba ustanoviti. Če jih pristojna oblast noče ali ne more, bi jih morali sami. Če bi pred prvo vojno čakali, da nam oblasti kaj pomagajo, bi še danes čakali. Tedaj je društvo »Šolski dom« ustanovilo in vzdrževalo več popolnih ljudskih in drugih šol v Gorici; v Trstu je pa Društvo sv. Cirila in Metoda prav tako ustanovilo in vzdrževalo lastno veliko šolo pri Sv. Jakobu. Brez tarnanja naj bi časopisi otvorili rubriko: Darovi za otroški vrtec v ul. Sv. Frančiška v Trstu. Prepričan sem, da bi uspeli. Za vodstvo vrtca bi tudi ne bili v zadregi. Saj je v Tržaškem Bregu precej vrtcev, ki uspešno delujejo, bolje kot oni na Goriškem, ki jih vzdržuje ONAIR: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. P.M.

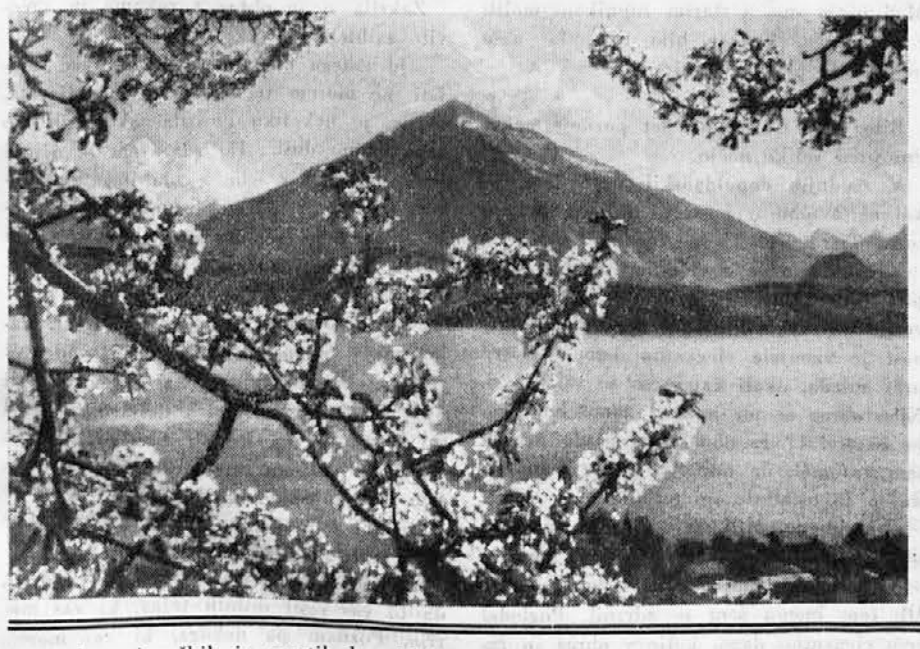

Pred Križanim

Ozri, Gospod, na narod moj se s križa
in ga za zmote zdanjih dni ne sodi:
že dolgih tisoč let za Tabo hodi,
v trpljenju bolj in bolj se Tebi bliža.

O, mnogokdaj pod križem se je zgrudil,
ko tujca bič ga jezno je oplazil,
da bi ponižal ga in v prah pogazil!
A kakor Ti se vstati je potrudil . . .

Za Tabo hodi, vate pogleduje,
Gospod, ki tretji dan si vstal iz groba,
prezir prenaša, se s temò bojuje.

A Tvojih ran prečudežna miloba
mu križev pot sladi in posvečuje . . .
Naj večna vzide mu iz njih svetloba!

Ljubka Šorli

soprogah, o junaških in zvestih kranjskih Janezih ter o ponižnih oskrbnikih se mi zdijo danes — rečeno jako blago — zastarela literatura. Kažejo nam tisto neprikupno potezo v slovenskem narodnem značaju — hlapčevstvo, ki je sad stoletne tuje vzgoje in dolga desetletja donečega gesla »Vse za vero, dom, cesarja!« in ki je tako daleč od osrečujoče svobode otroka božjega.

Tretji del, približno četrtina knjige, vsebuje dve noveli: *Koršič* in *Gospa Amalija*. Po mojem je to dvoje najboljše, kar nam prinaša knjiga. V prvi noveli imamo pred sabo zakonski trikot: doktorja Eržeta, njegovo ženo Erno ter hišnega prijatelja Koršiča. Novela je napisana napeto, psihološko fino in prepričljivo. Ne bi je bilo težko dramatizirati. Razrešitev je krščanska in naravna; nobene smrti, nobenega samomora, nobene blaznosti — skratka nič takega, s čimer si Velikonja tako rad pomaga, kadar mora razrešiti zapleten vozel. Šibkejša je Gospa Amalija. Vdova, upokojena učiteljica, ima sina-edinca Benjamina, ki ji pomeni vse na svetu. Pride pa fant v leta, ko mu je materina ljubezen premalo — ko to ljubezen izpodrine erotična. Mati se zaman ustavlja zakonu življenja. Silno trpi, ker ji sinova nevesta ni povolji, dokler ne pride do razdora zaroke ter do Amalijine blaznosti in samomora. Veliko je v tej noveli realizma, precej pa tudi tiste meščanske romantike, o kateri je prav, da je v naši sodobni književnosti ne srečamo več.

V četrtem delu — ta del ima tudi naslov: Skrivnosti — je devet novelic, ki zajemajo skupaj zadnjih 100 strani knjige. To so torej kratke stvari, druži pa jih neka značilnost: vse se končujejo tragično. Velikonja se je v njih loteval takih psihološko zapletenih vprašanj, ki jih ni mogel razvozlavati drugače kot s smrtjo. Izvzeta je le prva novela, *Petindvajsetletnica*, a njena šibkost je v tem, da po ideji preveč spominja na Cankarjevega Aleša iz Razora: kaplan Jerovec na gostiji, ki jo je priredil trgovec Robnik v počastitev srebrnega jubileja svojega podjetja, odkrije v njem svojega nezakonskega očeta in ga poniža, obenem pa poveliča svojo ubogo mater. V *Beli vrtnici* vidimo krčmarja, ki sili hčerko, naj bo prijazna z gosti, ali ko ona vidi, da je njeno življenje zavoženo, si vzame življenje. Podoben napad na dvojno moralo meščanskega človeka in na lov za telesnimi užitki predstavlja tudi novelica *Nedolžnost:* na koncu imamo ubitega in ubijalca. Zgodba *Štrajk* pripoveduje o trčenju vojaštva z množico. Poleg petnajstih, ki so jih ubile puške, je na koncu še en mrlič: to je vojak, ki je ustrelil Poldko, pa je potem puško odvrgel in zanesel dekle v prvo vežo ter se razjokal, a eden iz množice, Mate, je tega vojaka zadavil. Do srca gre slika *Dražba*, kjer imamo spet značilen trikot: bogatin, njegov bebasti nezakonski sin in tega mati, ki je pravkar umrla. Vest se v očetu prebudi s tako elementarno silo, da možak zblazni. Konec te zgodbe pa nas pušča v nejasnosti. Naslednja novelica, *Verižica*, je psihološko izredno zapletena. Konča se z umorom v blaznosti in z dvema samomoroma. Nekdanje lagodno, v uživaštvo usmerjeno meščansko življenje se nam kaže iz črtice *Skrivnost*. Pred sabo imamo podobno družbo kot v Petindvajsetletnici. Tudi tu je razplet tragičen: en samomor in ena blaznost. Blaznost ene izmed oseb in nekaj mrličev je sklepni akord črtice *Večnost*, ki se ne dogaja ne med slovenskimi ljudmi ne na slovenskih tleh. Tako pridemo do zadnje novelice v knjigi »Ljudje«: to je *Obraz*. Izseljenec se kot popoln invalid vrne s hčerko v domovino, dolga leta potem, ko ga je dekle sporazumno zapustilo, da se je lahko bogato omožilo. Tragičen konec: oče gre v smrt, zato da ne bi bil nikomur v napotje.

Treba je reči, da so novelice v ciklu Skrivnosti zelo zgoščene, nabite z vsebino, razgibane, neredko na meji med zavestjo in podzavestjo, vendar so po nasilnem razpletu preveč enolične (ali pa jih je preveč), da bi v bralcu zapustile trajen spomin. Res je, da so spretno napisane, vprašanje pa je, ali ni ta literatura le preveč sama sebi namen, to se pravi, ali ni to pisanje le preveč iskanje literarnega učinka.

Pisateljev sin prof. Jože Velikonja je za knjigo napisal kratek uvod »Moj oče«. Verjetno bo kdo na tistih štirih straneh pogrešal malo več topline. Zdi se pa, da je bilo sinu težko pisati preosebno o očetu, ker je želel, da bi se očetova vrednost razodevala sama iz njegove umetnosti.

Narteja Velikonjo bomo kot umetnika odslej hočeš nočeš sodili po knjigi »Ljudje«. Če bo njegov umetniški lik nekoliko medel, je za to v določeni meri odgovoren Tine Debeljak, ki je imel dovolj gradiva na razpolago in bi bil lahko Velikonja danes pred nami v veliko boljši knjigi. Če pomislimo, da to in ono ni bilo vredno ponatisa in da je bilo več Velikonjevih dobrih stvari odloženih za morebitno drugo knjigo, nam je še bolj živo pred očmi Debeljakovo premalo kritično ravnanje z našo preteklo literaturo. Vsaka obsežnejša knjiga, ki jo svobodni Slovenci izdajo v zamejstvu, je združena z velikimi žrtvami. Razen tega pa jo v današnjih razmerah še posebno deva na tehtnico kulturna javnost v domovini, kljub temu, da ta knjiga ne more do bralcev v Sloveniji.

SKA je doslej imela s pripovednimi (oziroma bolje rečeno: proslaviteljskimi) knjigami manj sreče nego bi ji želeli: Kociprov »Mertik«, Pregljev »Moj svet in moj čas« ter zdaj Velikonjevi »Ljudje« so tri knjige, ki kažejo slovensko življenje od začetka tega stoletja pa do začetka minule vojne — življenje, ki je pred petnajstimi leti dokončno utonilo in se pogreznilo v zgodovino. Zadnji čas je, da SKA upre oči v sodobno življenje, v sodobne življenjske probleme, na katere naletujejo po svetu razpršeni Slovenci, drugače bo njen začetni zagon opešal in usahnil ko puščavski potok. Ali pa naj založniško delo omeji na izdajanje dveh publikacij: odlične kulturne revije »Meddobje« in znanstvenega zbornika »Vrednote«, izdajanje manj aktualne, manj sodobne in umetniško manj zrele literature pa naj prepusti drugim zamejskim založbam.

Vendar upamo, da ji ne bo treba kreniti po tej poti. Saj je na lanskem literarnem natečaju nagradila dva izvirna sodobna romana, ki ju bo pač skušala izdati čimprej. Razpisala pa je enak nagradni natečaj tudi za leto 1956, ko bo o božiču razdelila med nagrajence skupaj deset tisoč argentinskih pesov ali dve sto tisoč lir.

Strah pred velikonočno spovedjo

(VESELA ZGODBICA)

»Ti se bojiš velikonočne spovedi? Saj je bilo tudi z menoj tako. Hotel sem vse po lastni volji opraviti, ko sem se enkrat odločil — toda Bog me je prav pošteno zgrabil!«

Herbert Braun si je prižgal cigareto ter pomenljivo pogledal tovariša; ker ga je ta pazljivo poslušal, je nadaljeval: »Na štiri oči ti že lahko povem, čeravno človek ne rad govori o takih stvareh. Nobeden drugi te v potrebi ne razume ko jaz, saj ti je znano, da sem se šele pred kratkim vrnil iz osemletnega vojnega ujetništva. Tako pride človeku iz navade in vaje, če se lahko tako izrazim. Akoravno je bil v jetništvu tak položaj, da smo si naravnost želeli velikonočnih zakramentov, smo se znašli doma pred veliko oviro. Preveč se je nabralo vsega, zato se je bilo težko odločiti.

Čimbolj se je bližal velikonočni čas, tembolj je moja žena pripovedovala o duhovnikih naše fare; vedela je vsepolno dogodkov in zgodbic iz vsakdanjega življenja, kakor tudi majhnih slabosti, katerim je podvržen vsak človek, kar je vse merilo na to, da so tudi duhovniki ljudje obremenjeni z slabostmi, zato dobro poznajo in razumejo vsak položaj človeka. Posebno eden, ki je že več let njen spovednik.

»Nobeden ne zna opraviti vso stvar na tako lahek način, kakor kaplan Milovec, h kateremu bi moral iti. Pri njem niti ne opaziš, da se spoveduješ in ko si končal, ti govori o vseh drugih stvareh, ko da ne ve, kaj si mu povedal. Prav zares, ta bi bil najbolj pripraven zate, on zasluži svoje ime.« Ni mi bilo več mogoče se izogniti, tem manj, ker bi šla za veliko noč tudi moja najmlajša z menoj k obhajilu. Priznati si moram, da nisem imel miru, ker ni bilo v moji notranjosti vse v redu.

Tako ali tako, neke sobote popoldne sem se vendar odločil. Moja žena mi je svetovala, naj grem takoj popoldne pri prvih; pozneje bo gneča okoli spovednic. Po tolikih letih potrebuje človek precej časa in miru.

Ko sem prišel, je bila cerkev skoraj prazna; tako sem imel zadosti časa na razpolago za pripravo, ki je bila težka, ker grehi, ki se jih dela v ujetništvu, ne stojijo v »izpraševanju vesti« navadnih molitvenikov. Prijel sem si glavo z rokami ter začel premišljevati. Ko sem nepristransko končal, sem si nekoliko ogledal imena nad spovednicami. Tu je bil župnik z imenom Cesar. To me je nekoliko ostrašilo. S tako velikim gospodom bi težko šlo vse v redu.

Cesarji ne občujejo radi preveč tovariško z ubogimi grešniki, zato — bilo je res smešno — sem šel dalje. Prišlo je pa še lepše, na drugi spovednici je stalo Prevzetnik — učitelj verouka. K temu pa res ne! Nomen est omen, ime ima svoj pomen. Pa še k učitelju verouka, da bi me morda začel izpraševati že dolgo pozabljena vprašanja katekizma. Gotovo je bil zelo ponižen duhovnik; Bog ve kdaj in kako v srednjem veku si je kak njegov prednik zaslužil to ime. Pa ta ni bil zame, zato sem šel naprej.

Na naslednji spovednici je stalo Borowski. Prav preprosto brez vsake druge označbe. S tem bi bilo v redu toda — odkrito povedano, ime se mi je zdelo preveč rusko in ruskega sem imel prav do grla v osmih letih ujetništva. Potem je tudi moja žena popolnoma pozabila nanj, ker mi o njem ni povedala niti najmanjše stvari. Tako ne preostaja kot samo kaplan Milovec. Čudno pa, da je pri njegovi spovednici tako prazno. Ljudje bi si morali pač kolena zdrsati okoli njegove spovednice, če je vse resnica, kar mi je žena pripovedovala o njem. Pustil sem nekega otroka pred menoj in bil vesel, ko je ta takoj prišel zopet ven; če se pri tem tako naglo opravi, potem pa — kar noter.

Moja žena mi je opisala tudi zunanjost kaplana Milovca; bil je blondinec, velikan, da je komaj sedel v spovednici. Vsakega spovedanca pogleda s prav prijaznim in osrčujočim pogledom, je rekla. Hm, — stopil sem noter, pa vidim plešastega možička, ki me radovedno ogleduje izpod velikih naočnikov. Ko je opazil moje presenečenje, je rekel naglo:

»Ravnokar sem se spomnil, da sem pozabil sneti tablico z napisom. Ako želite se rajše spovedati gospodu kaplanu Milovcu, ki je bil v naglici poklican k nekemu bolniku — se bo vrnil okoli petih.« Nekaj sekund sem se obotavljal, potem se mi je zdelo strahopetno zbežati. Moral sem se zadovoljiti z brezimnim neznancem.

Nato sem začel brez obotavljanja precej naglo povedati vse, kakor sem si bil pripravil. Šlo je precej dobro. Toda pri prvem težjem slučaju me je prekinil z vprašanjem:

»Ste si bili na jasnem glede nagibov vašega dejanja?« je vprašal kot preiskovalni sodnik. Zamotano vprašanje, začelo mi je postajati neprijetno. Pomislil sem, »pravzaprav ne, ker nisem nikoli na to misli.« Gotovo sem zašel k psihiatru v črni suknji. Z mirno trdno roko je nastavil nož ter razkosal vso rakovo gnilobo greha v najmanjših podrobnostih iz moje duše in mi povedal to, kar bi nikoli ne slutil sam o sebi. Težke stvari, katere je sicer povedal v estetični obliki, toda skoraj neprebavljive. Začel sem se potiti. Pri naslednjem grehu ravnotako in dalje v približno enakem tonu. Ne vem, koliko časa sem klečal. Naenkrat sem začutil notranji mir, jasnost in razsodnost. Mož me je dobro poznal, boljše kot jaz sam sebe. Moj napuh je zginil. Trdo me je prijel, toda jaz sem mu prostovoljno povedal vse, tudi to, kar bi prej iz napačnega samoljubja zamolčal ali olepšal. Ni mu bilo nikoli zadosti. Pa tudi meni, tej skriti duši ne. Potem pravi naenkrat: »Je to vse?« Ostrmel sem. »Pa kaj ni zadosti.« Nakar odvrne z nasmehom: »Tudi jaz sem se pred kratkim vrnil iz vojnega ujetništva, zato vem dobro, kako je s stvarjo.« Takrat sem spoznal, da je Bog zbral res pravega zame, brezimnega tovariša. Po odvezi sem se mu zahvalil. Nasmehnil se je in mi želel dober začetek v novo življenje.

Dolgo sem potem klečal pred Bogom, osramočen in srečen. Nikoli več ne bom gledal, kako se imenuje, kdo in kaj je, ali kakšne zunanjosti je! Tako sem obljubil. Hočem videti v njem samo tvojega namestnika in nič drugega. — Birič se je imenoval ta čudoviti človek, kakor sem pozneje zvedel. Bog me je dal res pravemu v roke.

(Po »Kathol. Sonntagsblatt«) R.L.

SREČKO JURIČ:

MILKA

Vojna je še vedno divjala v vsej svoji grozoti. Nedelja je bila, ko sem obiskal malo gorsko vasico pod Matajurjem. Vstopil sem v krčmo, ki je bila nabito polna ljudi vseh starosti. Govorili so vsi vprek. V obraz mi je udaril vonj po vinu in starih sodih.

Bilo je meseca marca v zgodnji popoldanski uri. Zunaj so bila polja še vsa opustošena od zimskega mraza in vetrov, gola drevesa so bila kakor okostnjaki; bledo sonce je komaj komaj prodrlo sivi oklep oblakov, ki je ločil zemljo od neba. Dolino, v katero sta rezali brazde Nadiža in asfaltirana cesta, je pokrivala gosta megla. To je bila pokrajina, ki sem jo pustil za seboj, ko sem vstopil v krčmo. Otožna slika, skoraj žalostna, ki vzbudi v človeku neveselo razpoloženje.

Toda v krčmi sem takoj našel toploto; na mah me je zapustila ona čudna tesnoba, ki jo prazni in goli gorski svet vlije v srce mimoidočega.

Sedel sem. Gostje so utihnili. Trdi obrazi, ožgani od poletnega sonca, koščeni in ostri kakor grebeni Matajurja, so se zazrli vame; njih oči so me vprašujoče motrile; bile so kakor jeklene konice. Nisem se bal teh pogledov. Nasprotno: vlili so mi poguma.

Približal se mi je krčmar; s svojo ogromno postavo je bil kakor kak velikan. Vprašal me je, kaj želim. Govoril je po italijansko. Sodil je na prvi pogled, da nisem Slovenec. Ko sem mu odgovoril v domačem jeziku, je z njegovega obraza izginilo prejšnje nezaupanje. Pogled se mu je razjasnil.

Ko so gostje razumeli, da pripadam njihovemu rodu, so me nehali ogledovati in so mirno nadaljevali svoj razgovor. Neki kmet s sivo brado je prisedel k moji mizi; začela sva se pogovarjati o vojni, ki je razsajala po svetu.

*

Kmalu zatem je vstopila v krčmo skupina partizanov IX. korpusa, oboroženih do zob. Nihče se ni zmenil zanje. Razumel sem takoj, da so bili ljudje vajeni takih obiskov. Krčmar jih je odpeljal v sosednjo sobo, kjer so z velikim hrupom posedli okoli miz in naročili vina.

»Ubogi krčmar!« je dejal moj sosed, »s takimi gosti ima vedno le škodo.«

»Ali ne plačajo?«

»Plačajo že, a le s koščki papirja, ki jim pravijo priznanice. Partizani trdijo, da bodo imeli ti papirji po vojni veliko vrednost...«

»Ali mar dvomite o tem?«

Starček je skomizgnil z rameni, a rekel ni nič. Ozrl se je proti sosednji sobi, odkoder je bilo slišati glasno govorjenje, kričanje in smeh. Med moškimi glasovi je bilo razločiti vreščeč ženski glas.

»Slišiš, kakšna vojska!« je rekel starec in me kar po domače tikal. »Tudi ženske so med njimi. Imenuj jih vojake, če moreš. Samo v zasedah se pokažejo junake. Rad bi jih videl na bojišču, na kakršnem smo se borili mi v prvi svetovni vojni. Tako izza grma bi znal streljati tudi jaz, pa čeprav imam na hrbtu že sedem križev. Toda vest bi mi tega ne pustila. V bitki je treba biti pošten, kakor povsod v življenju.«

Starec je pograbil kozarček žganja, ki je bil na mizi in ga v dušku izpil. Nisem vedel, kaj naj mu odgovorim.

»Tovariši!« je zagrmelo med nas. Eden izmed partizanov se je prikazal na vratih sosednje sobe.

»Tovariši! Naš poveljnik zahteva, da pridete bliže. Rad bi vam nekaj povedal!«

V krčmi je vse utihnilo, vendar se nihče ni odzval ukazu.

»Gotovo bi zopet radi nekaj glav živine,« je starec zamrmral med zobmi. »Poznam jih!«

»Tovariši!« je zopet zakričal partizan. »Ali spite? Ali ne veste, da je v vaše dobro, če ubogate...«

Na ta grozeči ukaz so se gostje drug za drugim počasi dvignili in odšli v sosednjo sobo. Tudi midva s starcem sva jim sledila. Ko smo vstopili, so nas postavili k steni. Nasproti nam so sedeli za mizo nekateri partizani v uniformah; na čepicah je bilo videti rdečo zvezdo. Ostali so se razvrstili okoli drugih miz. Vsi so imeli okrog vratu rdečo ruto.

Za manjšo mizo je sedela zastopnica ženskega spola: tovarišica Milka. Za njeno ime sem izvedel pozneje.

Med partizani v uniformah je sedel tudi poveljnik. Dvignil se je, kakor bi imel naznaniti nekaj slovesnega. Vsem je zastal dih.

»Pripeljite ujetnike!« je ukazal.

Nekaj partizanov je zapustilo sobo. Vrnili so se kmalu in pripeljali s seboj nemškega častnika in njegove vojake. Obstali so sredi sobe.

»Vojaki nemške vojske, nacisti!« je začel poveljnik. »Poklicali smo vas pred ljudsko sodišče, ker ste uničili naše vasi, pobili naše žene, naše otroke... Podpirali ste kapitaliste, vi smrtni sovražniki proletariata!«

Kratek odmor.

»In ker smo mi napredni demokrati, vam dajemo možnost, da se tukaj pred rednim sodiščem zagovarjate. Kaj imate povedati v svojo obrambo?«

Nemški častnik je stopil k mizi, okoli katere so sedeli predstavniki... ljudskega sodišča in začel:

»Naš zagovor bo zelo kratek. Dobro vemo, da vaše sodišče pozna le eno kazen — smrt. Kar vas pa prosim, je to: ubijte mene samega, a prizanesite mojim tovarišem. Ničesar niso zakrivili, kakor tudi jaz ne. Borili smo se, ker je tako zahtevala od nas domovina.«

»Namesto, da tu besedičiš, priznaj svojo zmoto in zavrzi režim, kateremu si služil do zdaj. Samo v komunizmu boš našel resnico!«

»Tega ne bom storil nikoli. Priznam, da v našem režimu marsikaj ni prav, a je režim, ki vlada moji domovini, za katero sem se boril, kateri sem prisegel zvestobo. Sem vojak, ki je pokoren ukazu domovine. Samo to smo zakrivili jaz in moji vojaki. In če že mora kdo zadostiti za ta — zločin, naj bom to jaz. Še enkrat prosim, ubijte mene in pustite življenje mojim vojakom. Družinski očetje so: žene, sestre, matere jih čakajo doma...«

»Torej ti še vedno držiš za Hitlerja?« je silil vanj poveljnik.

»Ne držim za Hitlerja, marveč za Nemčijo. Pa saj sem skoraj vesel, da moram umreti mlad. Ko sem spoznal, kako nas je nacizem osleparil za vse, kar smo si lepega obetali, si nič več ne želim živeti. In kakor je nas osleparil nacizem, tako je vas komunizem...«

»Dovolj!« je zakričala tovarišica Milka. »Tovariš poveljnik, kako moreš dovoliti temu umazanemu fašistu, da tako govori. Preberi takoj obsodbo, sicer te naznanim zaradi tvoje popustljivosti!«

V sobi je nastala tišina.

Poveljnik je začel: »V imenu ljudstva, v imenu proletariata ste vi nacisti obsojeni na smrt z ustrelitvijo. Obsodba se mora izvršiti takoj!«

Po teh besedah je starec, ki je stal poleg mene, stopil do sodnikov:

»Pustite jih, pustite! Saj niso zakrivili ničesar. Vojaki so, ki so vršili svojo dolžnost. Vem, da jih hočete ubiti samo zato, ker jim nimate kaj dati jesti. A pustite jih nam, jih bomo mi zdrževali. Saj so tudi oni ljudje... kristjani...«

Starec je govoril počasi, s pretrganim glasom, kakor bi ga dušil jok.

»Nehaj, blebetulja stara,« je zakričala tovarišica Milka, »sicer ustrelimo še tebe!«

Kmet se je obrnil in se s sklonjeno glavo nameril proti nam. Ko je šel mimo nemških vojakov, je s tresočim se glasom dejal: »Pogum, fantje! Pokažite vašim sodnikom, kako umirajo vojaki!«

»Zgrabite ga!« je ukazala tovarišica Milka svojim tovarišem. Dva partizana sta planila k njemu.

»Ustrelite tudi njega!« je hripavo zapovedal ženski glas.

Partizani so s svojimi žrtvami odšli iz krčme. Prvi v vrsti je bil starec. Nekateri gostje in jaz smo jim sledili kakor v omotici. Pred krčmo smo se ustavili. Turobni sprevod je zavil proti gozdu.

Kmalu zatem so se v vas zaslišali streli. Kakor smrtni klic je odjeknilo v mrak.

Vrnili smo se v krčmo. Posedli smo okoli mize in molčali.

Ko se je popolnoma stemnilo, smo stopili do starega župnika in se z njim podali v gozd. Tam smo ubogim žrtvam skopali grob in jih pokopali. Duhovnik je opravil molitve za mrtve. Pomolili smo zanje tudi mi in se odpravili proti vasi. Med potjo smo s starim župnikom molili rožni venec. Vse je bilo tiho. Le naša molitev je plavala proti nebu.

*

Bilo je v Gorici pet let pozneje nekaj dni pred veliko nočjo.

V zgodnjih dopoldanskih urah sem čakal na avtobusni postaji, da se odpeljem proti Trstu.

V čakalnico je z velikim hrupom vstopila družba deklet in fantov, ki so govorili slovenski. Pogledal sem jih. Pozornost je vzbujala elegantna dama, ne več prav mlada, okoli katere so se sukali vsi. Njen obraz se mi je zdel znan. Kje sem jo že srečal? Iz obnašanja mlade družbe sem razumel, da odpotuje samo dama in da so jo ostali le spremljali.

»Nasvidenje, Milka!« so jo vsi navdušeno pozdravljali, ko je vstopila v korjero.

Vstopil sem tudi jaz in sedel k oknu. Ob tem imenu sem se zdrznil. Pogledal sem elegantno damo bolje v obraz in razumel: bila je tovarišica Milka, ki je v oni vasici pod Matajurjem pognala v smrt skupno z nemškimi ujetniki tudi sivolasega starca, ki je prosil zanje milosti...

Nisem se mogel otresti žalostnih spominov na tisto strašno noč.

Kako je mogla biti ta dama zdaj tako vedra in brezskrbna?

Korjera se je premaknila, in dama je iskala, kam bi sedla. Ker je bil prostor poleg mene prazen, je zasedla tega. Ne da bi ji dal povoda, me je ogovorila. Povedala je, da je v Gorici obiskala svoje prijatelje, ki jih je bila spoznala med vojno, da se zdaj vrača v Jugoslavijo in da se bo mimogrede ustavila tudi v Trstu.

Jaz sem jo samo poslušal. Moja redkobesednost jo je skoraj vznejevoljila. Gledal sem skozi okno. Vozili smo se mimo vojaškega pokopališča.

»Na kaj mislite?« je vprašala.

»Na kaj mislim?« sem dejal. »Na tisoče življenj, ki jih je vojna pokopala v prezgodnji grob...«

»Oh, kako žalostne misli za mladega človeka! Vojna je vojna, ki ima svoje posledice. Jaz se vedno ogibam takih misli. Ste se borili tudi vi?«

»Boril se pravzaprav nisem, toda strahot, ki sem jih videl, ne bom mogel pozabiti nikoli.«

»In kaj ste videli tako strašnega, da vas je tako pretreslo?«

»Imel sem priliko prisostvovati nekemu procesu, na katerem so obsodili na smrt skupino nemških vojakov...«

»Nič posebnega. Taki so bili vojni zakoni!«

»Vojni zakoni... A s temi vojaki je moral v smrt tudi sivolasi starček, ki ni zakrivil ničesar!«

Moja sopotnica je prebledela.

»Sivolasi starček,« sem nadaljeval, »katerega je ukazala umoriti — ženska. Ženska, ki bi morala biti posebljena dobrota in ljubezen!«

Tovarišica Milka je še bolj prebledela.

»Vam je slabo?« sem vprašal.

»Ne, ne,« je komaj slišno odgovorila.

To so bile zadnje besede, ki jih je izgovorila med potjo.

*

Dospeli smo v Trst. Korjera se je ustavila. Tovarišica Milka in jaz sva izstopila.

»Vesel sem, da sem vas spoznal!« sem ji segel v roko. Podala mi je roko, ne da bi mi pogledala v obraz.

»Zdite se mi potrti,« sem dejal. »Vam je morda škodovala vožnja?«

Ni mi odgovorila. Hotela je oditi.

»Oprostite!« sem jo poklical, »če bi me potrebovali, vam bom rad na razpolago. Moje ime je... Ustavil se bom v hotelu...«

Napotila se je bila medtem že dalje, a vedel sem, da me je slišala.

*

Velika sobota zjutraj. Odhajal sem iz hotela. V svoje veliko začudenje sem srečal na stopnicah — Milko. Skoraj je nisem spoznal. Njene oči so bile objokane.

»Vedel sem, da boste prišli!« sem jo pozdravil.

»Oprostite, prosim, a jaz...«

»Ni kaj oprostiti,« sem odrezal. »Pojdiva. Govorila bova potem. Prepričan sem, da mi imate mnogo povedati, sicer bi me ne bili poiskali.«

Prijel sem jo za roko in stopila sva na ulico. Naročil sem taksi in velel šoferju, naj zavije proti Miramaru. Četrt ure zatem sva z Milko že sedela na klopici miramarskega parka.

»Oprostite,« je spet začela Milka, »ali od najinega zadnjega razgovora nimam več miru...«

»Ali sem vas s kako besedo užalil?« sem vprašal.

»Ne, niste me užalili. Pač pa ste mi s svojimi besedami zbudili očitek vesti, ki sem ga vsa ta leta hotela udušiti v sebi... Ali veste, kdo sem?« je z obupanim glasom hitela govoriti. »Gotovo ste v meni spoznali... žensko, ki je pri onem procesu ukazala ustreliti sivolasega starca... Morilko...«

Zakrila si je obraz z rokama in krčevito zaihtela.

»Od tistega dne se ne morem več smejati, ne morem več spati,« je nadaljevala, ko se je nekoliko umirila. »V prsih me tako čudno duši... Do zdaj sem te očitke vesti potlačila v sebi, a zdaj tega ne morem več. Meni ni več obstanka nikjer. Celo na samomor sem že mislila... a prej sem hotela govoriti z vami. Rotim vas, pomagajte mi!«

Smilila se mi je. Bil sem v zadregi. Kako naj ji pomagam? Kaj naj ji odgovorim? Nekaj bi bilo treba ukreniti. Ali kaj? Iskal sem z očmi v daljavo... Pogled mi je obstal na kupoli Svetega Antona. Kakor bi mi sam Bog poslal razsvetljenje, sem v hipu vedel, kaj mi je storiti.

Dvignil sem dekletu obraz. Debele solze so ji tekle po licih.

»Milka!« sem dejal. »Ni v mojih močeh, da bi vas rešil dušnih težav, ki vas morijo. Poznam pa nekoga, ki vas more... ozdraviti. Pojdiva takoj! Ne izgubljajva časa!«

Kmalu nato sva vstopila v baziliko sv. Antona. Pri glavnem oltarju so duhovniki ravno vršili slovesne obrede velike sobote.

Iskal sem po cerkvi... Končno sem vendarle zagledal, kogar sem želel: starega duhovnika, mojega dobrega znanca.

Zaupal sem mu Milko... pomolil in odšel iz cerkve.

*

Čez nekaj mesecev sva se zopet srečala. Odhajala je v Kanado. V pismu mi je bila sporočila, da mora zapustiti Trst: bala se je svojih nekdanjih tovarišev-komunistov...

Prišel sem, da se poslovim od nje. Kakor prerojena se mi je zdela. Njen obraz je bil jasen in nasmejan. Pohitela je k meni in me objela kakor brata.

»Nikoli vas ne bom pozabila!« je šepetala. Solze so ji privrele iz oči.

»Bog vam povrni za vse, kar ste zame storili!«

»Srečno pot, Milka! Bog z vami! Ostanite zvesti Njemu in — zemlji, na kateri ste zrastli!«

Stopila je na parnik, ki se je kmalu nato odmaknil od obrežja. Gledal sem za njim, dokler ni izginil za obzorjem. Srce mi je bilo lahko, kakor že dolgo ne...

Kulturno udejstvovanje

Kultura je latinska beseda in pomeni najprvo: obdelovanje zemlje. Tako so obdelovali ali kultivirali močvirja, ledine, gmajne in goličave v rodovitna polja benediktinski menihi.

Nadalje pomeni kultura katero koli človekovo prizadevanje, da bi si pravično zboljšal življenje. Ker so zemeljske dobrine, ki si jih človek pridobiva, različne, zato so tudi različna kulturna udejstvovanja.

Ker nismo le telesna, ampak tudi duhovna bitja, imamo tudi na duhovnem polju kulturo. Zanjo skrbijo tudi razna kulturna ali izobraževalna društva. Pred prvo svetovno vojno je med Slovenci, zlasti na pobudo dr. Janeza Kreka, zacvetelo in delovalo polno izobraževalnih ali prosvetnih društev.

Kulturnega dela ni zmožna žival: ta ne misli, ne sklepa, ne napreduje, dela vedno na isti način, po nagonu. Ne zna rabiti orodja, si ne kuha, si ne preskrbi obleke, ne dežnika za dež ne očal ne letal za dolga potovanja itd., ne popravlja si zob, ne nosi, ko oči opešajo, očal itd.

Duhovna kultura je v kraljestvu idej. Sem spadajo tudi izobraževalna, prosvetna ali, kakor sedaj pravijo, kulturna društva.

Kakor hitro stopimo na polje idej, smo v območju resnice. Če je ne spoznamo ali ne sprejmemo, smo pod vplivom zmote.

Ker so misli različne, čeprav zato ne nujno zmotne, je tudi stremljenje njim odgovarjajoče, je različna kultura. Tako imamo kulture starih narodov: Egipčanov, Babiloncev in Asircev, Indijcev, Grkov, Rimljanov, Mehikancev itd.

Razvidno je, da je duhovna kultura človekova odvisna od njegovega svetovnega nazora, od razmerja človekovega do Boga. Zato je vse čase imela vera velik vpliv na kulturo. Poganske vere imajo poganski vpliv na kulturo, kultura raste v poganskem vzdušju. Tako podaja pogansko miselnost, pogansko kulturo Homerjeva Ilijada.

Čeprav namen Cerkve ni kulturno delovanje, ampak zveličanje vernikov, je vendar krščanska miselnost prepojila kulture njenih narodov, počasi, a brez nasilja: Bog je naš Oče, mi njegovi otroci, zato smo si med seboj enakovredni, vsak je oseba, ima pravico do osebne svobode, med seboj smo si bratje in sestre v Kristusu, zato je potrebna socialna pravičnost in pravica do lastnine, vsi imamo isti cilj ne glede na narodnost ali pleme itd.

Strah je v sredi votel, okrog ga ni nič. Duhovna kultura ne more biti v sredi votla, brez misli, brez duha, če hoče na zunaj kaj biti. V sredi duhovne kulture je ali versko prepričanje, (pri kristjanu, krščansko versko prepričanje) ali brezboštvo.

Iz tega sledi, da prosvetno, kulturno društvo ne more biti neopredeljeno, neodvisno. Zato tudi naziv »kulturno društvo,« še ne opravičuje kristjana, da je lahko član takega društva. Treba je ugotoviti, kakega duha je tisto društvo.

Kristus je bil križan za nas in je vstal iz groba poveličan, prinesel nam je večnoveljavne resnice. Vsak pravi kristjan rad vstane iz groba lastnih, zmotnih idej v svetlobo resnice; zato spoštuje krščanska načela in zahteva, da se po njih ravna kulturno društvo; tedaj rad vanj stopi in v njem deluje s prepričanjem. V neopredeljenih ali celo materialističnih kulturnih društvih zanj ni prostora, če hoče biti logičen in kristjan.

Otroci, ovaduhi staršev

Poročevalska agencija KIPA poroča o novem poizkusu v Jugoslaviji, da bi uporabili dijake srednjih šol kot špijone v škodo lastnih staršev. Po hrvatskih šolah naj bi razdelili posebne vprašalne pole, iz katerih bi bilo razvidno, v kakšnih socialnih, ekonomskih, moralnih in verskih okoliščinah živijo starši otrok. Na vprašalni poli naj bi bila tudi naslednja vprašanja:

Vaši starši prakticirajo vero?

Hodijo v cerkev redno?

V družini molite rožni venec?

Prisostvujejo vaši starši verskim pogrebom?

Jih obiskujejo duhovniki? Kako pogosto?

So ti obiski dolgi?

Kaj mislijo starši o papežu?

Kaj o kolaboracionistu in vojnem zločincu Stepincu?

Menijo, da je bil po pravici kaznovan?

Bero verske liste? in podobno.

Iz teh vprašanj je jasno razviden pravi namen: versko vohunstvo proti staršem preko otrok!

R A Z N O

DANILO DOLCI V BOJU S SOCIALNO BEDO

Tudi Danilo Dolci si je priboril sloves in simpatijo italijanske javnosti, čeravno na čisto drugem polju. Rodil se je v Sežani pred 35 leti. Njegova mati je bila Slovenka, oče pa italijanski železničar. Služba ga je vrgla v južno Italijo, kjer je mali Danilo kmalu prišel v stik z največjo revščino in zaostalostjo ondotnega prebivalstva. Študiral je arhitekturo, a se je kmalu pridružil don Zenonu Saltiniju, ki je hotel ustvariti vzorno mesto Nomadelfijo, kjer naj bi vladala pravičnost in človečanska solidarnost. Odšel je nato v najrevnejši kraj na Siciliji, v Trappeto, kjer je začel svojo prvo gladovno stavko, da bi oblasti opozoril na potrebe ondotnega ljudstva. Prav v tistih dneh je namreč umrl v tej revni vasici otrok, ker zanj ni bilo mleka. Takrat je uspel, država je nakazala poldrug milijon lir podpore. Danilo Dolci pa ni odnehal, še nadalje se je boril za pravice zaostalih južnjakov, proglasil zopetne gladovne stavke, dokler ni v letošnjem februarju organiziral množično gladovno stavko v kraju S. Cataldo. Tokrat pa ni uspel, nasprotno, oblasti so ga zaprle kot »nevarnega propagandista« z »izredno nagnjenostjo k zločinom«. Sedaj Dolci čaka v ječi, kaj bo o njem odločil proces. A tudi iz ječe pošilja pisma, v katerih pravi, »da se ne pripravlja proces proti njemu, temveč proti pravici in resnici«. Dolci je tudi pisatelj. Njegova dela obravnavajo vedno le bedo sicilijanskega ljudstva. — Zdi se pa, da se za vso Dolcijevo dejavnostjo skriva precejšnja mera zanesenjaštva, samoljubja in drznosti. V nobenem primeru pa ni Dolci Danilo kak vzor krščanske dobrodelnosti.

BIVŠI MSGR. PRETTNER-CIPPICO OPROŠČEN

Višje rimsko kasacijsko sodišče je oprostilo bivšega monsignorja Edoarda Prettner-Cippico, ki ga je rimsko porotno sodišče obsodilo na pet let ječe. Obtožen je bil denarnih sleparij, podpisov praznih menic in utaje dragocenosti, ki mu jih je zaupal bivši tržaški župan Salem. Izkazalo se je, da se Cippico ni hotel okoristiti s tujim denarjem in s tujo zaupano mu imovino. Policijska preiskava ga je presenetila v trenutku, ko ni imel vseh računov v redu, ker se mu nekatere finančne operacije niso posrečile. Višje kasacijsko sodišče ga je sedaj popolnoma oprostilo. — S tem je končana sodnijska afera, ki je pred 6 leti dvignila veliko prahu. Posebno komunistični listi so zadevo Prettner-Cippico zelo razpihali in v zvezi z njo natvezli na račun vatikanskih financ vse mogoče stvari. Lepo je, da je sedaj svetno sodišče zadevo razčistilo in obdolženemu duhovniku vrnilo čast.

NAMENI GEOFIZIČNEGA LETA

Čeravno se bo geofizično leto pričelo šele sredi prihodnjega leta in bo trajalo približno poldrugo leto, so že sedaj v teku velike priprave. Znanstveniki 50 držav so že prijavili svoje sodelovanje pri teh zanimivih raziskovanjih. Načrt, ki ga mislijo izpeljati, je zelo obširen in bo brez dvoma veliko doprinesel k rešitvi marsikaterih človeških problemov. Raziskali bodo stratosfero z najmodernejšimi višinskimi raketami, globine morja, nastanke viharjev in potresov, skušali bodo dognati točnejšo določitev zemljepisnega položaja celin, kakor tudi točnejšo napoved vremena. Poleg tisoč meteoroloških postaj po vsem svetu bodo postavili še tri pasove v »strateških področjih«. Ti pasovi bodo segali od enega tečaja do drugega in sicer v Arktiki, Antarktiki in ob ravniku. Da bo mreža popolnejša, bodo tudi na posameznih ladjah postavili potrebne opazovalnice. Veliko pozornost bodo posvetili velikanskemu, doslej še tako malo znanemu ozemlju ledenikov na Južnem in Severnem tečaju. V zvezi s tem bodo skušali ugotoviti, ali se zemlja v resnici segreva ali je to le domneva nekaterih znanstvenikov. Če bi se ta domneva izkazala za resnično, bi to segrevanje in z njim neizbežna topitev ledenikov imela kdaj pozneje katastrofalne posledice. Morska raven bi se dvignila od 27 do 30 metrov. Nemogoče je, da bi znanstveniki vse te probleme rešili v svojih laboratorijih, morajo jih proučiti na kraju nastankov. Zato bodo ta raziskovanja stala ogromno denarja. Skupni neposredni stroški so ocenjeni na 125 milijard lir. Ameriški znanstvenik profesor Berkner je izjavil, da so se znanstveniki vsega sveta, siti vojn, z lahkoto zedinili za skupne napore in se obrnili k materi zemlji.

SLUTIL JE SMRT

Trgovski potnik Tarantino je prišel pred bolnišnico v Bassano del Grappa in prosil zdravnika, naj mu da hitro injekcijo, ker bo sicer umrl. Zdravniku se je zdel mož popolnoma zdrav in mu je ukazal, naj prvo spravi avto v lopo. Mož je šel k avtu, kjer je komaj utegnil napisati telefonsko številko svojega doma s pripombo, naj telefonirajo domov, da je umrl. In res ga je naslednji hip zadela kap.

POTRES V LIBANONU

Dne 16. marca je Libanon prizadel močan potres, pri katerem je izgubilo življenje 112 oseb, 27 vasi, zlasti v južnem predelu države, je bilo popolnoma porušenih, 50 pa deloma. Tudi glavno mesto Beirut je prizadeto in nad 100.000 oseb je zapustilo mesto ter se utaborilo po bližnjih hribih in na morski obali. Škodo, ki jo je povzročil potres, cenijo na več kot milijon funtov šterlingov (dve milijardi lir). To je bil najhujši potres v deželi v zadnjih 30 letih.

SVETOVNA TRGOVSKA MORNARICA

je narasla za trikrat od leta 1900. Danes znaša nad 100 milijonov ton, dočim je leta 1900 znašala komaj 30 milijonov ton. Na prvem mestu so ZDA, nato angleško kraljestvo in za njim Norveška.

ŠE O PROCESU WILME MONTESI

Italijansko vrhovno sodišče je odločilo, da se bo proces o zagonetni smrti Wilme Montesi vršil v Benetkah. Brez dvoma bo ta ponovni proces vzbudil veliko znimanja med italijansko in tudi svetovno javnostjo.

87 MILIJONOV AVTOMOBILOV

Preteklo leto je krožilo po cestah vsega sveta 87 milijonov avtomobilov. Število je v enem letu naraslo za 5 milijonov. Motornih koles vseh vrst je bilo v istem času le 20 milijonov v prometu.

NEPRIJETNO SREČANJE Z VOLKOM

Filmska igralka Silvana Mangano se mudi z igralsko skupino pri snemanju nekega filma v Abruzzih. Doživela je zelo neprijetno stvar. Pri snemanju neke scene z volkom, se je zver utrgala z verige in se pognala za igralko, ki se je spustila v divji beg. Gotovo bi igralki predla huda, da ji ni prišel na pomoč igralec Celano, ki se je spustil v boj z zverino. Volka so končno ustrelili.

Spomini na sovjetska taborišča

Nov dokaz o žalostni usodi človeka, ki pade v komunistične roke, nam nudi primer duhovnika Paula Chaleila. Ta duhovnik, bivši gojenec papeževega kolegija RUSSICUM v Rimu, je bil po končanih študijah poslan v Charbinj v Mandžurijo. Tam je v ruskem zavodu sv. Nikolaja, ki so ga vodili O.O. M.M., poučeval matematiko in latinščino. Leta 1948 ga je kitajska policija zaprla in poslala v Rusijo, od koder se je vrnil šele 26. sept. 1955. Popis je prinesla revija »Notiziario russo«.

Takole opisuje svoj doživljaj:

Japonska zasedba Mandžurije je našemu zavodu še prizanašala. Ko so pa leta 1945 prišli Sovjeti, se je naš zavod znašel v čudnem položaju: oblasti rdeče armade so naš kolegij uradno takoj priznale; ni ga pa hotel priznati ruski konzul. Priznal ga je komaj leta 1947 in šele tedaj so študentje smeli obiskovati našo univerzo brez predhodnih izpitov. Sovjetski šolski program smo skoro v celoti sprejeli, razen materializma, pa tudi z verskim poukom smo nadaljevali. Mirno je potekalo naše delo do leta 1948.

Tistega leta se je pa stvar nenadoma zasukala in razumeli smo, da je prišla naša ura.

Začelo se je meseca maja z nasilno ugrabitvijo škofa Nestorja, administratorja Moskovskega patriarhata za Daljni Vzhod.

Proti večeru 22. dec. 1947. je zavod obkolila kitajska policija, ki je že od leta 1946 nadomeščala sovjetsko. Kar nas je bilo duhovnikov (5), so nas zbrali v rektorjevi sobi, kjer so nas takoj aretirali in odpeljali v zapor. Ne da bi mogli kar koli vzeti s seboj, so nas najprej prepeljali na policijo; tam so nam odvzeli še to, kar smo imeli pri sebi, nato so nas odpeljali na vlak, nas zaprli v poseben vagon in šli smo proti Rusiji.

IZROČENI SOVJETOM

Ob prihodu na mejo smo naenkrat obtičali. Kaj se je zgodilo? Ali smo zašli v slepo ulico? Ne, samo kitajska policija je pozabila vzeti s seboj naše osebne dokumente, ki nam jih je bila vzela. Vrhu vsega je zahtevala še plačilo za izvršeno delo...

Sovjetska policija nas je dobro sprejela, čeprav nam je dala čutiti, da smo v njeni oblasti. Sprva smo imeli vklenjene roke, pa je prišel v naš oddelek polkovnik in rekel:

»No, sveti očetje, upam, da se boste zadržali dobro. Tovariš major, mislim, da jim železje lahko odstraniš!«

»Seveda jim ga lahko odstranim,« odgovori tovariš major in izvrši povelje.

»Ali sveti očetje kadijo?«

»O, da, kadimo!«

Prinesli so nam cigarete, potem čaja in sladkorja, ki ga v Mandžuriji nismo že 10 let videli, nato še surovega masla in mnogo drugega. Bila je za nas prava pojedina. Saj se je pa tudi spodobilo, kajti bil je 25. december: božični praznik.

Policisti so bili do nas dobri — nekateri so se ga preveč nalezli —, in so se radi z nami razgovarjali.

»No, torej, 'temnotà' (mračnjaštvo), kako je kaj v Mandžuriji? Kaj ste tam delali? Pridigali o svojem Bogu? Kaj pa marksizem, ali ga poznate?« Debeluhasti major nas je kar obsipal z vprašanji. Toda, glej smolo, — njegova zgovornost je šla na živce tihemu in mračnemu poročniku, ki je samo ždel in poslušal. Ko je poročnik videl, da začenja debeluhasti major izgubljati teren, mu zakliče z grobim in sikajočim glasom:

»Tovariš major, prekinite razgovor!«

»Kaj, jaz da bi prekinil razgovor? Kaj še, prost sem in hočem razgovor nadaljevati!«

»Zapovedujem ti, da razgovor takoj prekineš!«

Ko je to rekel, je prijel majorja za pas in ga odvlekel v drugi oddelek. Nismo ga nikoli več videli.

Po teh prvih ugodnih stikih nam tudi drugi dan ni bilo hudega. Tretji dan so nas pa že pustili brez kosila. Ob prihodu v glavno mesto CITA, pokrajine istega imena na vzhodni strani Bajkalskega jezera, nas je pričakoval na postaji »črni vran«, posebni policijski voz.

PREISKAVA — ZASLIŠEVANJE

V ječi so nas zaprli v ločene celice. Ločeno so nas tudi zasliševali. Do tedaj so nas še smatrali za »priče«, pozneje je šele prišlo iz Moskve povelje, da nas zapro. Zasliševanja so se vlekla do meseca maja. Takrat se je preiskava zaključila in zbrali so nas skupaj, da nam prečitajo obtožbo: »vatikanski vohuni«.

V pričakovanju razsodbe smo prosili in dosegli, da so nam odkazali skupen prostor za bivanje.

S prehrano, oziroma stradanjem, je bilo pa tako:

Zjutraj: 500 gr črnega kruha, 1 liter tople vode in 9 gr sladkorja;

opoldne: 500 gr godlje in 100 gr močnika;

zvečer: godlja in... glad.

Razsodbo so nam javili 11. novembra 1949. Skupno z navadnimi zločinci so nas odpeljali v TAJSCET, na severo-zahodno stran Bajkalskega jezera. Ko smo dospeli na cilj, so nas zopet ločili in poslali v razna taborišča, ki jih je v onih krajih vse polno.

NA PRISILNEM DELU

Kaznjenci v posameznih taboriščih so bili razdeljeni po kategorijah. Vsake 3 mesece je namreč posebna komisija pregledala vse kaznjence in jih ločila v 3 skupine: močni, šibki, nezmožni. Teoretično bi nezmožni bili oproščeni dela, praktično pa so morali delati vsi.

Prva leta po vojni in še tja do leta 1952, je bilo res hudo. Ljudje so dobesedno umirali od gladu in pomanjkanja. Za kos kruha so bili pripravljeni storiti kar koli. Pregled kaznjencev je bil samo površno opravljen. Spominjam se ob tej priliki majorja Baranova: nekoč je, napol pijan, skupino več kot 300 izčrpanih ljudi določil za težka dela, t. j. v 1. kategorijo. Čez 3 mesece je druga komisija ½ istih ljudi dodelila kategoriji šibkih, druga ½ pa je bila tako oslabljena, da so jih morali izključiti od težkega dela in jim ojačiti prehrano. Major Baranov je bil premeščen; čez eno leto se je vrnil povišan v polkovnika!

DELOVNI URNIK

Delovni urnik je trajal 10 ur brez izjeme pozimi in poleti. Ob 6. zjutraj sovjetski suženj vstane truden in lačen; komaj zavžije nekaj tople godlje, že ga hreščeči glas kliče na delo. Tedaj se vsa ta sestradana množica trpinov postavi v peterostop, kjer čaka — dolgo čaka, pozimi v mrazu in ledu, poleti pod žgočim soncem —, da v posameznih »brigadah« zapusti taborišče in se dobro zastražena odpravi na delo.

Neredko zaslišiš glas vodje, ki ti zakliče: »Prva brigada, stoj!« Ustaviti se moraš prav tam, kjer je največ vode in blata. »Sedite!« — hočeš, nočeš, moraš sesti v blato!

»Vstanite!« — »Sedite!«, ponavlja vodja dokler se mu zljubi.

Povedati moraš zopet osebne podatke, trajanje kazni, itd. Končno greš na delo. Če skupina šteje le 3-5 oseb, bo njen prostor takoj označen s tablico kot »prepovedana cona«. Kaznjenci smejo delati samo v začrtanem pasu: en korak izven začrtanega pasu pomeni poizkušen pobeg in paznik ima pravico streljati. Zgodilo se je, da je nekdo, ki je bil dodeljen delu v gozdu, nevede in nehote prestopil mejo: paznik je nesrečneža »pihnil« kakor muho, ne da bi se moral za svoje dejanje zagovarjati pred komur koli. Nasprotno, včasih je celo sam nalašč izzval tak prestopek, če mu je kdo nasedel. Storil je to z veseljem, saj je vedel, da ga za tako »junaštvo« čaka nagrada in mesec dopusta. Jaz sam sem bil priča mnogim takim slučajem.

Da so ti policijski mladci zmožni take krutosti, morajo biti zato predhodno vzgojeni. S posebno vzgojo so jim vcepili v dušo sovrašvo in zaničevanje do kaznjencev, ki so: sovražniki ljudstva. Ob zamenjavi straže, se glasi geslo: »Izročam ti v varstvo sovražnike ljudstva!« Zamenjana straža odgovori: »Sprejemam v varstvo sovražnike ljudstva!« Stražniki — čuvaji so bili kajpada trdno prepričani, da so vsi kaznjenci »pristni zločinci«.

Brez dvoma so med stražniki bili tudi poštenjaki, — a redki. Morda jih je pa bilo precej — kdo ve? In kdo bi jih mogel spoznati, ko pa drug drugemu ne zaupajo in se bojijo? Resnici na ljubo moram povedati, da je bilo leta 1953 ono »geslo« ukinjeno. Nasplošno se je po smrti Stalina in še posebno po smrti Berje, življenje kaznjencev občutno zboljšalo: 10 ur dela so skrajšali na 8, bilo je več prostega časa in drugo.

Vračali smo se od dela ob 10. zvečer. Razen 10 ur dela, ki smo ga morali vsak dan opravljali, je treba upoštevati še naporno pot tja in nazaj, ki je bila dolga 10 km in več, samo v eno smer.

(Sledi nadaljevanje)

KATOLIŠKI OLTAR V CERKVI NA KALVARIJI

Oljčna nedelja v Gorici

Novi obredi na oljčno nedeljo so tudi v Gorici prinesli nekaj novega v njeno praznovanje. Po vseh cerkvah so verniki v večjem številu nego prejšnja leta prisostvovali blagoslovu oljk in procesiji, ki nato sledi. Škoda le, da se nikjer niso mogle razviti procesije izven cerkva zaradi dežja, ki je vse jutro rosil. Vendar smo kljub temu imeli vtis, da je to veličastna procesija, posebno tam, kjer je bilo dobro pripravljeno tudi petje.

Pri deveti maši na Travniku pa so letos prvič imeli tudi petje Kimovčevega Pasijona. To je čisto v skladu z duhom nove liturgije, ki želi, naj verniki kar mogoče tesno in dejansko sodelujejo pri cerkvenih obredih velikega tedna ter jim slede z razumevanjem. To se na cvetno nedeljo doseže ravno s petjem pasijona. Zato so verniki zadovoljni z lepo novostjo in žele, da bi se ohranila še naprej.

Tudi z onstran meje poročajo, da so praznovali cvetno nedeljo po novih obredih tam, kjer so dobili nove misale. Ljudje so kar navdušeni, ker so marsikje peli psalme in antifone med procesijo v slovenskem jeziku. Tako je veličastna procesija z oljkami prišla še bolj do veljave.

Najemanje kmečkih delavcev za Nemčijo

Pokrajinski urad za delo vpisuje kmečke delavce za Nemčijo. Zahteva se starost od 18 do 45 let, mesečna plača 120 DM (1 DM velja 150 lir), posebna nagrada 20 DM na mesec; za nadurno delo po 1 DM na uro. Hrana in stanovanje na račun delodajalca. Vsak delavec bo poleg tega imel še pravico do zavarovanja in družinskih doklad. Prijave sprejema urad za delo v ulici Crispi 9 vsak dan od 10. do 12. ure.

Jazbine

Danes kaj bolj veselega. Da ne bomo motili velikonočnega miru, povemo samo to, da se zadeva šole rešuje na drugem, bolj pristojnem kraju. Naša cerkev že stoji, dovršena do vrh zvonov; morda bo do velike noči, oziroma do velikonočnega ponedeljka, ko bodo prišli že prvi romarji — popoldne do blagoslova ob štirih — videti že tudi kaj piramidaste strehe vrh zvonika...

Naša fara je še mlada: Ima komaj osem let — in devetega pol. Na predvečer Marije Snežnice, 4. avgusta lani smo začeli graditi novo cerkev in 21. avgusta, pred praznikom Brezmadežnega Srca Marijinega smo blagoslovili temeljni kamen.

Pergamentna listina ,ki se je za spomin vzidala v temeljni kamen, ima lep latinski napis, ki je pa predolg, da bi vam ga navajali. Končuje se:

TUKAJ / NA MEJI DOMOVINE IN SVOBODE / TA KAMEN BLAGOSLOVIL IN SIMBOLIČNO POSTAVIL / VPRIČO PODPISANIH:« — Mons. Alojzij Novak, nadškofov namestnik. Za njegovim je še 30 podpisov raznih oseb.

Torej na svidenje pri začasni kapeli v Jazbinah na velikonočni ponedeljek popoldne ob 4h, ko bodo pete litanije in blagoslov, pa prvi ofer za novo cerkev. Vsak darovalec dobi spomin! Ogledate si novo cerkev na gričku, v kolikor je dograjena. Marija Pomagaj Brezjanska vas vabi: Dobrodošli na naši novi božji poti! Že mólimo za dobrotnike cerkve.

Števerjan

V zadnjem času je naša Kmečko-delavska zveza precej zaživela, saj smo že mislili, da ne obstoja več. Preteklo soboto je zboroval odbor te zveze. V glavnem so razpravljali, kje naj se zida nova šola, na Jazbinah ali na Valerišču. Po dolgi razpravi so bili vsi mnenja, ki smo ga tudi mi v zadnjem dopisu povedali: da je namreč najbolje, da se sezidata dve primerni šoli: na Jazbinah novo in na Valerišču naj se odkupi in popravi že obstoječo, ali pa naj se novo sezida, kar najbolje zgleda. Sklenili so, da bodo svoj sklep predlagali občinskemu svetu, ki pa je svoj čas sklenil sezidati novo šolo v spodnjem Valerišču. Upamo, da bo spregledal in popravil svoj sklep.

*

Na račun podpore, ki jo je občina dobila od goriške prefekture, delavci že popravljajo pot od Grojne do Sovence. V delovnem načrtu so tudi jazbinske poti. Občinski svet je sklenil nakupiti 100 m^3 grušča, da ga bodo nasuli, kjer je najbolj potrebno.

*

Kmetje na Valerišču se pritožujejo zaradi poti, ki pelje na Gradiškuto. Občina jim lahko ustreže, če jim pošlje svoje delavce, da razširijo po blatni poti gruščˇ, ki ga nudi goriška občina.

Žabnice

Praznik sv. Jožefa smo tudi letos lepo opravili, čeprav smo se bali, da ne bo šlo, ker je bilo veliko bolezni po vasi in tudi g. župnik je moral iskat zdravja v bolnico. Pa hvala Bogu za devetdnevnico se je vrnil in smo tako za sv. Jožefa imeli res velik praznik, ko je opravila vsa fara velikonočno dolžnost. Obiskalo nas je precej tujcev. Pevci zaslužijo vso pohvalo ob tej priliki. Želimo jim še v naprej mnogo uspeha, da bi vedno peli v čast božjo s takim navdušenjem kot ob tej priliki.

V juliju letos bomo, če Bog da, imeli po dolgih letih zopet novo mašo.

Papež trž. Slovencem

Odgovor sv. očeta na voščila slovenskih vernikov iz Trsta:

Slovenski verniki in duhovniki!
Sveti oče je s hvaležnim srcem sprejel sinovska voščila in vrača za vdane čestitke apostolski blagoslov.

Dell'Acqua, *namestnik*

Rojan

Na oljčno nedeljo smo imeli tudi praznik naših mater, ker je bil isto nedeljo praznik Marijinega oznanjenja. Gotovo zaslužijo naše matere, da se jih vsaj enkrat na leto javno spomnimo in se jim zahvalimo za vse njihove skrbi in delo.

Dvorana Marijinega doma je bila zopet premajhna. Otroci so prav posrečeno uprizorili pravljično igro Mačeha in pastorka. Mali igralci in igralke so želi veliko priznanja. Najbrž bodo igro po veliki noči še enkrat ponovili.

Mavhinje

Po dolgem pričakovanju in pripravi smo vendarle dočakali in doživeli sv. misijon, ki je trajal od 17. do 26. marca. Mnogi so bili kar zaskrbljeni, kako bo uspel, ko ga toliko let ni bilo: saj se zadnjega misijona spominjajo samo naši najstarejši ljudje. A božja milost in prijazna ter domača beseda g. misijonarja Jožefa Vidmarja sta od dneva do dneva večala število udeležencev, tako da je bila ob koncu cerkev sv. Miklavža kar premajhna. Vsi so mnenja, da so bili to zelo lepi in sončni dnevi v njih življenju, — čeprav je bilo na zunaj oblačno in je deževalo — in bodo ostali neizbrisni v spominu. Kdo more pozabiti lep petkov večer, ko smo pri spravnem govoru pred Najsvetejšim javno in glasno obnovili zvestobo Bogu in potrdili medsebojno spravo in prijateljstvo. In še kdo bi pozabil lepe pridige, ki so kot seme in balzam padale v naša srca. In misijonske pesmi, ki nam še donijo v ušesih. Tistih par ljudi, ki so ta božji obisk in vabilo prezrli in zanemarili, bodo to še bridko obžalovali.

Hvaležni smo ob tej priliki dobremu Bogu za milosti, ki nam jih je v teh dneh naklonili in ki bodo blestela enkrat v kroni večnega življenja. Hvaležni smo g. misijonarju, ki se je z dolgimi, a živimi govori skoro telesno izčrpal in si pokvaril zdravje, ki mu ga Bog še dolgo ohrani. Hvaležni smo našim mežnarjem, pevcem in dobrotnikom, ki so z zvonjenjem, cvetjem, petjem in darovi lepšali te svete dneve. Naj bi nam vse to pomagalo, da vedno ostanemo dobri otroci božji in prijatelji med seboj.

Bazovica

Prejšnjo nedeljo smo obhajali materinski dan. Druga leta so naši otroci pripravili svojim mamicam kako lepo igro. Letos ni bilo mogoče. Vseeno smo se spomnili in jim priredili skromno proslavo v naši kinodvorani. Gospod Jamnik, ravnatelj Marijanišča na Opčinah, je govoril navzočim materam o veliki in težki nalogi vzgoje otrok. Težka je ta naloga, ker se otrok do dobe zrelosti in samostojnosti večkrat spremeni: ima svoje različne dobe s svetlimi in temnimi stremljenji. Mati mora to zelo upoštevati, če hoče otroka pravilno vzgajati v človeka po božji zamisli. Zato se mora stalno zanimati za vzgojna vprašanja bolj kot za vsako drugo stvar. Gospodu predavatelju so bile matere zelo hvaležne in želijo, da bi ga še kdaj slišale. Govoru je sledil nadvse ganljiv film: »Otrok brez staršev« (Figli di nessuno), ki je bil tako poln in bogat čustev, da je privabil solze vsem številnim gledalcem.

Zvečer je naša igralska skupina gostovala v Dolini z igro »Človek, ki je umoril«. Po veliki noči se bodo lotili spet kakega novega dela. Sedaj jih zelo zaposljujejo pevske vaje za veliko noč.

Nove določbe o spremembah urnika in obredov velikega tedna so bile pri nas kot tudi drugod ugodno sprejete. Prepričani smo, da bodo v veliko korist vsem, ki se jih bodo udeležili. Ljudje so radi kupili nove knjižice »Veliki teden«. Velikonočno procesijo bomo ohranili v jutru velike noči. Nanjo so ljudje zelo navezani; veliko bi jim manjkalo, če bi je ne bilo. Stare navade naj se ohranijo, tako veleva sv. oče Pij XII.

Upamo, da bodo tudi naši možje in fantje, ki jim je še na tem, da ostanejo kristjani, opravili svojo velikonočno dolžnost pri spovedi in obhajilu. Malo dobre volje in krščanskega poguma, in grdi, poniževalni zaječi strah pred drugimi bo premagan. Naj se spomnijo, da je Jezus podaril prvič svoje Rešnje Telo možem in fantom.

Slišali smo, da bodo kmalu pričeli s popravili pokopališke kapele in z napeljavo vode na sveti kraj naših pokojnikov. V vasi imamo sedaj kar dva televizijska aparata. Napredujemo. Tako smo v zadnjih mesecih povečali v vasi tudi število avtomobilov na 30. V vas je že dospel vrtiljak in vse kar spada k njemu. Mladina ga je z veseljem sprejela. Tako smo za veliko noč kar dobro preskrbljeni. Poleg vsega bomo v naši kinodvorani vrteli odličen glasbeni film v barvah »Violette imperiali«.

Če bo vreme, bo na »Vazovni ponedeljek« prišlo v Bazovico veliko ljudi.

SMRT DUHOVNIKA

Na Jesenicah v bolnici je prejšnje dni umrl g. Joško Kusman, župni upravitelj v Spodnji Tribuši. Star je bil 42 let, po rodu je bil Idrijčan. Več časa je upravljal župnijo Kal nad Kanalom. Nihče na Primorskem ni vedel za njegovo nepričakovano smrt, ali ker iz bolnice niso nič sporočili ali pa ker sporočilo ni dospelo na Goriško. Zato je imel zelo reven pogreb. Prisostvovala sta pogrebu le dva domača duhovnika in še dve drugi osebi. Naj v miru počiva!

ZA DOBRO VOLJO

Znano je, da je bil papež sveti Pij X. velik humorist. Ko je bil še patriarh v Benetkah, ga je nekoč v družbi nagovoril neki napihnjen učenjak: »Eminenca, je res, da ste v mladosti koze pasli?« »Seveda,« odvrne mirno poznejši papež, »to mi je v življenju dosti koristilo; tako lahko spoznam kozle na prvi pogled.«

DAROVI ZA MARIJANIŠČE: Ob smrti svojega strica Janeza Lozeja daruje Terčon Terezija 1000; Mar. družba iz ul. Risorta 15.000; ga. Milena Orosietti 1000; gdč. Vodopivec Felicita za nono Furlanič 1000; N. N., Opčine 500 lir.

Vsem dobrotnikom Bog plačaj!

ZA SLOV. ALOJZIJEVIŠČE V GORICI: V počastitev spomina predrage mame Ivane Rudolf daruje družina dr. Vrtovčeva 5000 lir.

ZA SLOV. SIROTIŠČE V GORICI: V počastitev spomina predrage mame Ivane Rudolf daruje družina dr. Vrtovčeva 5000 lir.

O G L A S I

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L. 20, osmrtnice L. 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZAHVALA

Vsem prijateljem in dobrotnikom se iz srca zahvaljujemo za izraženo sožalje ob izgubi naše ljube mame in žene, zlasti še č. g. Mazoru in vsem, ki so jo blagovolili spremiti na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Bog plačaj vsem!

Žalujoča družina FORNAZARIČ

VOŠČILA

Blagoslovljene velikonočne praznike, z željo, da bi povsod zavladala božja ljubezen in pravica, voščijo

IZ GORICE

Odbor za Katoliški dom
Slov. katol. prosvetno društvo
Slov. katol. akademsko društvo
Slov. Alojzijevišče
Slov. Sirotišče sv. Družine
Mlad. Marijina kongregacija
Dekliška Marijina družba
Zveza dekliških krožkov
Dijaški krožki
Vodstvo Slovenske demokratske zveze v Italiji

IZ TRSTA

Slov. katoliška skupnost iz Trsta
Marijanišče na Opčinah
Bazoviška župnija
Kinodvorana Bazovica

IZ MADRIDA

Zveza slov. katol. visokošolcev iz Madrida

OBVESTILA

VELIKI TEDEN — SVETI TEDEN. Duhovska zveza v Trstu je izdala knjižico Veliki teden — sveti teden, ki jo je priredil dr. Metod Turnšek. Knjižica vsebuje obrede velikega tedna po novem načinu s kratko razlago. Knjižica je potrebna vsem tistim, ki želijo z razumevanjem spremljati obrede velikega tedna. Dobi se pri vseh dušnih pastirjih. Stane 80 lir. Knjižico toplo priporočamo!

NA VELIKONOČNI PONEDELJEK se odpre Marijina božja pot na Pečah pri Boljuncu. Ob 14.30 prenesemo v procesiji Marijino podobo iz Boljunca na Peče, kjer bo ob 16h večerna sv. maša. Brežani in Tržačani, vabljeni!

DOLINA. Na belo nedeljo 8. aprila nastopijo v Dolini šolarji iz raznih šol našega Brega. Glavna prireditev bo zvečer ob osmih. Na sporedu je veliko lepih točk in dolga priprava obeta prav lep večer. Ta prireditev gre v korist šolskega patronata, ki je ustanovljen na dolinskem šolskem ravnateljstvu.

NA VELIKO NOČ zjutraj ob 5.30 bo v stolnici v Gorici vstajenjska procesija za slovenske vernike. Po maši blagoslov velikonočnih jedil. — Pridite!

SLOV. KAT. PROSVETNO DRUŠTVO V GORICI vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil na Placuti štev. 18, v sredo 11. aprila 1956 ob 20. uri s sledečim sporedom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
2. Poročilo predsednika
3. Poročilo tajnika
4. Poročilo blagajnika
5. Poročilo referentov
6. Volitve novega odbora
7. Slučajnosti

V slučaju, da ob 20. uri ne bo prisotno predpisano število članov, se bo občni zbor vršil pol ure kasneje, in to ob vsakem številu članov.

ODBOR

MARIJINA KRONA DVANAJSTERIH ZVEZD. Zbirka Šmarnic z zgledi za dvanajst majnikov. Poleg teh sta izšli še: Rožmarin in cipresa I. zvezek, Rožmarin in cipresa II. zvezek. Vsaka knjižica lično vezana v celo platno L 500, ali 20 šilingov. Dobijo se pri prof. dr. Ivanu Tulu — via Diaz 5, Gorica.

PRI RADIJSKI ODDAJI »Vera in naš čas« bo na velikonočno nedeljo ob 11.30 govoril monsignor dr. Jakob Ukmar.

KINODVORANA BAZOVICA predvaja na veliko noč barvani film »Violette Imperiali«.

Jos. Spillmann: 13

DED IN VNUK

»Pobožnosti njenega Veličanstva naše premilostne, deviške kraljice Elizabete, ki naj jo Bog še dolgo čuva in ohrani« — pri tem si je snel biret z glave in se globoko priklonil — »in prizadevanju njenih tajnih svetovalcev, kakor pričujočega kraljevega komisarja, našega lorda, grofa Derby-ja ter vseh ostalih gospodov komisarjev — svoje višjepastirske skrbi niti ne omenim — vsem tem činiteljem gre hvala, da smo sklenili, tegale otroka na pravo pot spraviti in podučiti v luči čistega evangelija; pokvarila in zastrupila ga je lastna mati, zlasti pa stric, rimski far, služabnik Belialov.« Tu se je obrnil proti dečku, ki se je bil medtem nekoliko odpočil, in je nadaljeval: »Stopi bliže, dete moje, glej, tu je sveto pismo, božja beseda; poklekni, polôži svojo levico na knjigo in s povzdignjeno desnico priseži, da boš na moja vprašanja odgovoril popolnoma odkritosrčno, brez zahrbtnih misli.«

»Kako naj prisežem, ko pa ne poznam vaših vprašanj, ki mi jih hočete staviti?« je vprašal deček.

Anglikanski škof je pa silil vanj: »Če imaš namen, govoriti čisto resnico, smeš brez skrbi vnaprej priseči.«

Deček je pa nato dejal: »Lagal ne bom nikoli; toda takih stvari, ki bi utegnile škoditi mojim najljubšim prijateljem, nisem dolžan pripovedovati; tako mi je dejala moja mati.«

Škof nato: »No, prav, pa vsaj to povej, kar nikomur ne more škoditi, pa s prisego potrdi!« In potegnivši iz svoje suknje žepni robec, je govoril: »To na primer smeš menda vendarle priseči, da je robec, ki ga v roki držim, res robec?«

»Gotovo je, da kaj takega ne smem s prisego potrjevati; zakaj taka prisega ne bi bila dovoljena, ker bi potrjevala prazno reč.«

Ob tem bistrem odgovoru dečkovem se je vsa dvorana zasmejala; še celo komisarji so se zadovoljno spogledovali, ker so privoščili škofu, da ga je otrok pri vprašanju iz katekizma tako v kozji rog ugnal. Škof si je grizel svojo debelo spodnjo ustnico in je v zadregi gledal na predsednika, grofa Derby-ja, ki si je ob tem prizoru molče in zadovoljno gladil svojo brado, ne da bi količkaj hotel škofu iz zadrege pomagati. Pomagal si je ta zdaj s tem, da je zlil celo golido psovk na katoličane, češ da drže s krivoverskimi prekrstniki, nasprotniki vsake prisege.

Predsednik je škofovo psovanje prekinil s tem, da je sam nadaljeval zaslišavanje. Obljubil je dečku, da ga ne bo nič več vpraševal, kje biva stric, samo k protestantovski službi naj bi zanaprej hodil. Toda deček je ogorčen odbil ta pogoj. Zdaj je grof poskusil z najbolj vabljivimi obljubami, ki si jih je mogel izmisliti:

»Samo enkrat pojdi v protestantovsko cerkev — saj tega pa niti ne zahtevam od tebe, da bi pridigarju verjel — pa te sprejmem med svoje dvorjanike in pot do najvišjih časti ti je odprta.«

Ponudba je bila v resnici vabljiva, zakaj grof Derby je bil takrat eden prvih velikašev v angleškem kraljestvu. Vse je z napetostjo čakalo, kaj poreče deček. Ona zastrta gospa na galeriji se je s tresočo se roko oprijela ograje. Toda mali John ni premišljal; saj njegove želje niso bile želje posvetnjakov. Odločno je dejal: »Plemeniti grof, rajši grem beračit, ko da bi od katoliške vere odpadel in si tako zaslužil odlikovanje.«

(Nadaljevanje)

ZAHVALA

Naš predragi in nepozabni oče

Albin Špacapan

je izdihnil 18. t. m. in bil pokopan na dan po sv. Jožefu. — Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam bili blizu v najtežjih trenutkih: vsej častiti duhovščini, gospodu zdravniku dr. Marijanu Bregantu, učiteljstvu, našim podgorskim prijateljem, mladinskemu krožku, vsem darovalcem cvetja; enako tudi vsem, ki so za pokojnega toliko molili, se udeležili svete daritve pri pogrebni svečanosti ali kakorkoli prispevali spominu in pokoju njegove duše. Posebna naša zahvala pa še brestovskim prijateljem, ki so — žrtvujoč delo v tovarnah in ladjedelnicah — prihiteli s tolikimi drugimi, bližnjimi in daljnimi, da prisrčno spremljajo na poslednji poti blagega in nepozabnega pokojnika.

Podgora, Buenos Aires, dne 20. marca 1956.

Žalujoči ostali: soproga, hčerka in oba sinova.